

Gutiska ...

<https://hdl.handle.net/1874/235097>

mm 11819

v. a. s.

Gutiska.

LIJST VAN GOTISCHE WOORDEN,

WIER GESLACHT OF BUIGING NAAR ANALOGIE VAN ANDERE
GOTISCHE WOORDEN, OF VAN HET OUD-GERMAANSCH
WORDT OPgegeven,

DOOR

Dr. J. H. GALLÉE.

HAARLEM,
DE ERVEN F. BOHN.
1880.

ct.
5

B. oct.
2775

B. Musc. Coll.
8' 2775

GUTISKA.

Gutiska.

LIJST VAN GOTISCHE WOORDEN,

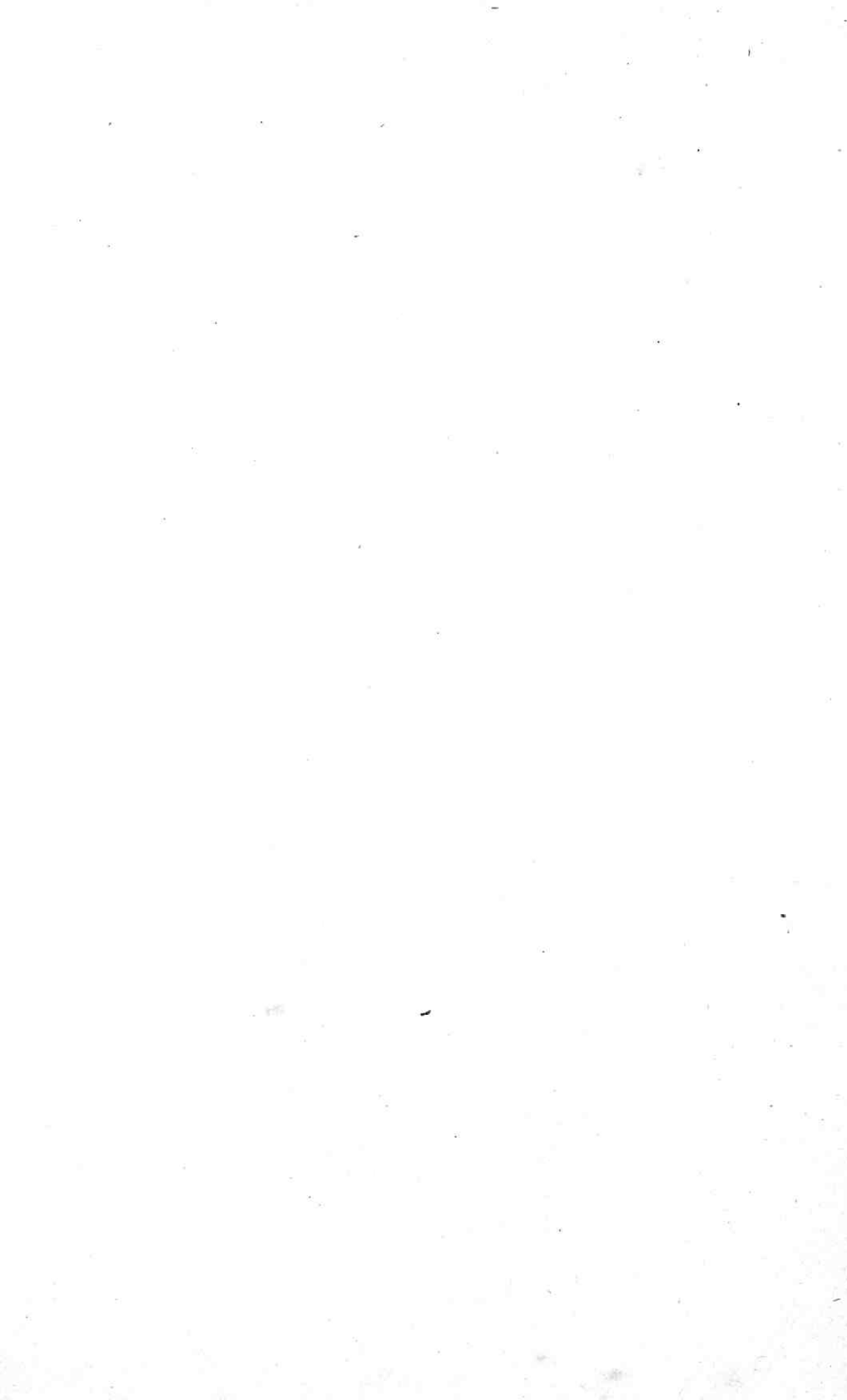
WIER GESLACHT OF BUIGING NAAR ANALOGIE VAN ANDERE
GOTISCHE WOORDEN, OF VAN HET OUD-GERMAANSCH
WORDT OPGEGEVEN,

DOOR

Dr. J. H. GALLÉE.

HAARLEM,
DE ERVEN F. BOHN.
1880.

MIJNEN HOOGGEACHTEN LEERMEESTER

DR. M. DE VRIES.

Bonum philologum oportet quaedam nescire.

СОВЕТ.

INLEIDING.

Jacob Grimm schreef in de voorrede voor Schulze's Glossar „für schwierige und dunkle ausdrücke wird blosses stillschweigen als zeugniss einer noch obwaltenden redlichen unwissenheit statthafft sein“. Een woord, dat niettegenstaande het eene groote waarheid bevat, nog te weinig wordt opgevolgd; steeds toch vindt men in glossaria woorden; of onder een bepaalden stam of als van een zeker geslacht aangegeven, terwijl bij nader onderzoek blijkt, dat dit geslacht of die buiging volstrekt niet uit de taal zelve te bewijzen is. Meestal besluit men uit het geslacht of de buiging in west-germaansche talen uit een veel jonger tijd tot het geslacht of de buiging, die een woord in 't Gotisch waarschijnlijk gehad heeft. Toch zijn deze niet altijd in dit opzicht te vertrouwen, daar zij dikwijls bij bekende woorden in suffix en geslacht afwijken. De beste waarborgen geeft dezelfde taal of een dialect er van in een jonger of ouder stadium van ontwikkeling.

De woorden in den Gotischen bijbel, wier geslacht of buiging niet uit Ulfila's vertaling zelve optemaken is, moeten derhalve verklaard worden of naar analogie van andere in vorm of ach-

tervoegsel overeenkomende Gotische woorden of door de vergelijking met andere nauwverwante germaansche talen. Onder deze moet in de eerste plaats het Oud-Noorsch in aanmerking komen, als in zekeren zin een jonger dialect van dezelfde taal. Zocht Grimm nog in zijne *Geschichte der Deutschen Sprache*, II. 1034 het hoogduitsche karakter van het Gotisch op den voorgrond te stellen en schreef hij nog de overeenkomende vormen in de oudnoorsche taal aan „berührungen mit der Gothischen“ toe, sedert Müllenhoff eene verdediging in Oost- en West-Germaansch aangaf, door Scherer in zijn *Z. g. D. S.* medegedeeld, en sinds Zimmer zijn pleit hiervoor in *Zft. f. D. A.* 19 schreef, zijn er slechts enkelen, als de onlangs gestorven Rückert, die aan Grimm's inzichten vasthield en Heijne en Forstemann, die eenigermate Sleichers indeeling in Gotisch, Noorsch en Duitsch verdedigen, terwijl Schmidt de verwantschap tusschen Saksisch en Noorsch in zijn *Zur Geschichte des Indo-Germ. Vocalismus* tracht uit een te zetten.

Sprekende over de verhouding der Russen tot de Noren zegt Kunik in zijne aanmerkingen op Dorn's *Caspia*: Die älteste Quelle für die Geschichte eines jeden Volkes ist seine Sprache. De verwantschap der taal van Goten en Noren zal het sterkste bewijs hunner verwantschap moeten zijn, want, wat ons de Grieksche en Latijnsche geschiedschrijvers omtrent de geschiedenis der Goten vóór hunne vestiging aan en binnen de Romeinsche grenzen mededeelen, is uiterst vaag en gering. Ook hier is het woord van Kunik waar dat „die Aussagen von schriftlichen historischen Quellen unter der Hand von gewandten Dialectikern einer mehrfachen Deutung fähig sind. De sagen en verhalen, die de klassieke geschiedschrijvers als historie boekten, de verwarring, die er bij Romeinsche en Grieksche schrijvers geheerscht heeft omtrent Geten en Goten, die zelfs Jacob

Grimm door de schijnbare ¹⁾ overeenkomst in naam eene geschiedenis der Goten deed opstellen, waarin Geten de hoofdrol speelden, maant genoeg tot voorzichtigheid aan

Wanneer men echter in grove trekken de geschiedkundige gegevens nagaat, is er toch een vrij sterk verband tusschen de Goten en de noordsche volken na te speuren.

Het oudste bericht omtrent de Goten vinden wij in eene aanhaling die Plinius in zijne *Hist. Nat.* doet van eene reis van een zekeren Pytheas omstreeks 400 v. J. C., waarbij hij Guttones vermeldt aan de noordkust van Duitschland. Müllenhoff heeft echter in zijne *Deutsche Alterthumskunde I* bewezen, dat Pytheas ten eerste niet verder dan den Rijn geweest is en dat verder het geheele verhaal onjuist of niet waar is. Of Pytheas werkelijk berichten omtrent de Goten heeft gehad, dan wel of Plinius zijne mededeeling op de Goten heeft toegepast, waag ik niet te beslissen. Plinius althans waren de Goten bekend; in IV, 28 noemt hij de *Vindeli prima pars Germanorum quorum pars Burgundiones, Varini, Carini, Gutones*. Van Ptolemaeus hebben wij een nauwkeuriger opgave; evenals Tacit. *Germ.* 43 plaatst hij de Goten aan de Weichsel, verder in de Lettische landen en Pruisen, terwijl Procopius onder de volken, die het oosten van Germanie bewonen, Oost-Goten, Wandalen en West-Goten noemt. Jordanes 4, 17 vermeldt Goten aan de monden van de Weichsel en noemt later als bewoners van Scandinavie: „*Gauti, Goth*“, die bureu zijn der „*Finnaithae*“, elders spreekt hij van „*Ostrogothae, Raumaricii, Ragnaricii, Finni mitissimi, Suehans, Suetidi et Dani*.“

De zuidelijke streken van Skandinavie, Pruisen en de Jettenstreken tot den boven-Weichsel waren dus door de Gotenvolken in bezit genomen.

¹⁾ Vgl. Müllenhoff *Geten*, in *Ersch und Grüber*, en *Lottner K. Z.* 5, 153.

In de historie wordt het eerst gewag van Goten gemaakt door Tacitus, Annal. 2, 62. De beweging der Goten van de Oostzee zuidwaarts wordt waarschijnlijk bedoeld door Capitolinus in zijn leven van Marc. Aurel c. 14, waar hij, sprekende over de Germanen, die zich op Romeinsch grondgebied willen neerzetten, als oorzaak opgeeft, dat zij door achter hen wonende barbaren uit hunne landen verdreven werden. Dit geschiedde omstreeks 170. Kunik in zijne aanmerkingen stelt hun zuidwaarts trekken omstreeks 200, terwijl Dexippus, als hij van de Goten spreekt, die zich in 238 aan den Donau vertoonen, verhaalt, dat zij den tocht van de Oostzee in een jaar zouden volbracht hebben. (Jordanes C. 22)

Zoo veel is echter zeker, dat èn de mededeelingen van geschiedschrijvers èn de verhalen onder het volk in omloop, die Cassiodorus nog in Theodoriks tijd vernam, eene beweging van de Oostzeelanden of Weichselstreken naar den Donau berichten.

Ook in vroeger tijden hebben zij niet stil gezeten en waren zij geene rustige bureu, ten minste als men een verhaal van Jordanes c. 11 vertrouwen kan, waar hij vermeldt, hoe zij ten tijde van Sulla de landen, waar toen de Franken woonden, waren aangevallen:

Omstreeks 376 vestigden zij zich binnen de Romeinsche ¹⁾ landpalen, terwijl een deel der Oost-Goten achterbleef. Van dezen stam, de Greutungen, hebben er zich, volgens de kaarten, oostwaarts begeven. Omtrent hun lot is weinig bekend; een deel van hen is misschien zuidoostwaarts naar de Krim getrokken, terwijl de hoofdmassa onder de heerschappij der Hunnen kwam. Het verhaal, dat Ammianus Marcellinus 31,4 geeft van Ermanric, die den inval der Hunnen niet wil overleven, wijkt af van dat van Jordanes c. 24 doch in andere opzichten komen beide geheel overeen met de geschiedenis van Jormunrekr in de Edda's ²⁾.

¹⁾ Amm. Marcell 26, 6. Zosimus 4, 7.

²⁾ Vilkina Saga, Saxo grammaticus, 8. Vgl. W. Grimm Die Deutsche Heldensage 2° pag. 2 e. v. 32. Müller Sagabibliothek II. 84—92.

De in het Romeinsche rijk opgenomen Goten maken zich onder Alarik weder los, vermeesteren de vlakten van noord-Italië, trekken onder Athaulf westwaarts, tot zij eindelijk in Spanje het west-gotische rijk stichten

De Oost-Goten blijven tot Attila's dood onder de heerschappij der Hunnen, trekken vervolgens de grenzen over en vallen in 488 in Italië.

Omtrent de geschiedenis der Gotenvolken voor hunne opname in het Romeinsche rijk (258—376) kan men uit de geschiedschrijvers van dien tijd slechts hier en daar 't een en ander opvangen. Tot 272 deden zij herhaaldelijk invallen in het Romeinsche rijk, sedert lieten zij het een weinig met rust. Deze rust was echter meer voor de Romeinen dan voor de Goten. Zij hadden nu de vruchtbare streken van Podolie en de Ukraine tot den Donau bezet; van de Finsch-Tartaarsche volken hadden zij nog niets te vrezen. Inwendige twisten en oorlogen met hun vreeselijke naburen teisterden hen; Mamertinus verhaalt in zijn *Panegyricus Genethl. Mam.* hoe de barbaren van den Donau en de Maeotis tot aan de Elbe in strijd met elkander zijn, hoe de Goten de Bourgondiërs vernietigen terwijl de Alamannen voor de overwonnenen partij kiezen. *Sub extrema septentrionis plaga, qua fervidum caput Danubius evolvit, quaque horridus Albis secat Germaniam... Gothi Burgundios ¹⁾ penitus excidunt. Rursus pro victis armantur Alamanni itemque Thervingi, pars alia Gothorum adiuncta manu Thauralorum adversum Vandalos Gepidosque concurrunt.* Ook onder Constantius moeten er hevige binnenlandsche twisten gewoed hebben. Ten gevolge der prediking van 't Christendom door Ulfila schijnen er godsdiensttwisten ontstaan te zijn,

¹⁾ Vergl. Jord. 17, die ditzelfde mededeelt van Fastida, den Gepidenkoning.

die naar Philostorgius (Photius Epitom. II 5) mededeelt, onder Athanarich tot hevige vervolging der Christenen aanleiding gaven. Dientengevolge trok in 348 een groote menigte met Ulfila den Donau over en vestigde zich aan den Balkan bij Nicopolis.

Ongeveer 150 jaren waren er derhalve verlopen sinds de Goten hun woonplaatsen in de Oostzeelanden verlaten hadden; een tijd derhalve niet lang genoeg, dat er groote veranderingen in de taal zouden gekomen zijn.

Omtrent de betrekkingen der Goten tot Skandinavië bezitten wij weinig of geen historische bescheiden. Even als Saksen en Langobarden hadden ook Goten hunne sage, dat zij ter zee aan de Weichsel waren aangekomen. In de gotische Sage, zoo als Jordanes ze vertelt, leeft nog de herinnering van de betrekking der Goten tot de volken op de zuidkust van het noordsche schiereiland. Toen Jordanes, die bovendien niet altijd een zuivere bron is, de geschiedenis der drie schepen der Greutingen, Thervingen en Gepiden opteekende, was de geheele geschiedenis van de Oostzee en het wonen aldaar reeds eenigszins in een waas gehuld.

Met deze, in 't zuiden opgeteekende sage, behoeft dan ook voor de eerste geschiedenis der Goten geen rekening te worden gehouden. Wanneer en hoe Goten naar Scandinavië zijn gekomen, is niet opgeteekend. Bij Plinius en op kaarten van Ptolemaeus vinden wij hen reeds als bewoners van Scandinavië, en ook Jordanes noemt hen aldaar als bureu der Finnen. De geheele sage van den overtocht uit Skandinavië bij Jordanes is dus waarschijnlijk niets anders dan eene poging om deze Goten met de andere in verband te brengen, terwijl de oorspronkelijke sagen der Goten misschien evenals die der Saksen, als reden voor het ontstaan van het volk aangaven, dat het met een schip was aangevoerd. Bij

1) Over den naam Hréðgoten en Hréð vgl. Kern. Taalk. Bijdr. I. 29.

beide volken, die als zeemogendheden een eerste plaats innamen — getuigen de noorsche sagen en de verhalen omtrent Goten aan de Zwarte Zee (zie Kunik in de *Memoires de l'Acad. de Petersb.* 7e Serie XXIII. N°. 1) — speelde het schip eene groote rol.

De voornaamste bronnen, waaruit de geschiedenis van de verhuizing der Goten is optemaken, zijn de runensteen en de overblijfselen van de oude taal der skandinavische volken.

Was men vroeger algemeen van gedachte dat de bevolking van Skandinavie, of noordelijk langs de Oostzee, of westelijk over de Deensche eilanden had plaats gegrepen, later onderzoek heeft het ongegronde hiervan doen inzien. Munch, die nog lang hieraan had vastgehouden, toonde in zijn laatste werk, dat na zijn dood verscheen, *Nordens aeldste Historie* p. 2, dat hij zich niet meer met de oude zienswijze vereenigde, terwijl hij tevens toegaf dat „Daernerne og Juterne vare maaskee underafdelinger af det store Gotiske hovedfolk“; de zweedsche Goten houdt hij echter nog voor Noord-Germanen doch sterk met Goten vermengd. Het resultaat, waartoe nauwkeurige studie der inscripties en der oud-skandinavische talen geleid heeft, is dat er eens in Skandinavie ééne taal gesproken werd, terwijl er allerlei aanwijzingen voorkomen, dat deze taaleenheid voortgeduurd heeft tot in de 9e eeuw, zij het dan ook in dialecten verdeeld.

Deze oudste algemeene taal is te vinden op inscripties, die met het lange runenalfabet geschreven zijn. Dit alfabet, uit 24 teekens bestaande, was eenmaal door de Germanen aan het oud-Latijn ontleend ¹⁾ en langzamerhand algemeen germaansch eigendom geworden. De inscripties, in bovengenoemde taal en dit schrift verrat, worden zoowel in 't zuiden van Zweden en Noorwegen als zuidelijk van de Oostzee aangetroffen. Bij de Goten worden

¹⁾ Wimmer *Runeskriptens Oprindelse og Udvikling*. Kbnh. 1874, p. 94.

deze letterteekens gevonden op een paar runenalfabets in handschrift uit de 9^e of 10^e eeuw en op den ring van Bucharest ¹⁾).

Uit Tacitus Germ. 10, de plaatsen van Venantius Fortunatus en bovengenoemde alfabets en inscripties blijkt, dat de Goten voor Ulfila het runenschrift gebruikten, waarvan door Ulfila enkele teekens in zijn nieuw, aan de Grieksche en Latijnsche unciaalletters ontleende, alfabet werden opgenomen.

Omtrent den ouderdom der inscripties, die, in de oude skandinavisch-germaansche taal vervat, gevonden worden in Zuid-Skandinavie en Noord-Duitschland, Pommeren en Denemarken zijn Wimmer en Bugge langs verschillende weg tot dezelfde conclusie gekomen: dat zij vervaardigd zijn tusschen 250 en 650 n. J. C.

Heeft ook al de studie dezer inscripties, en vooral die der jongere, met eigenaardige moeilijkheden te worstelen (vergelijk Bemaerkninger om Runeindskrifter på Guldbrakteater af Sophus Bugge, 1871), toch heeft de scherpzinnigheid van mannen als Bugge, Gislason, Wimmer en Sæve over vele moeilijke punten gezegevierd en is men, dank zij de kennis van den inhoud en van het schrift der inscripties eenigermate in staat de geschiedenis der oudnoorsche talen — zij het dan ook slechts in grove trekken — na te gaan ²⁾).

Meende Waitz in zijne beoordeeling van Worsaae's Om Slesvigs eller Sönderjyllands Oltids minder nog dat diens bewijsvoering over de verwantschap der oudere en jon-

¹⁾ Vgl. Cosijn Versl. en Mededeel. der Kon. Akad. v. Wetensch. IIe R. 7, p. 354.

²⁾ Rjldquist Svenska Språkets Lagar I., 17. houdt het nog voor gevaarlijk uit de runen en deze taal gevolgtrekkingen te maken. Sedert echter is het onderzoek zoo veel scherper en zoo veelvuldig geworden dat heden ten dage omtrent veel, wat toen noch „oordnad och osäkrt was, zekerheid bestaat.

gere runen en het bestaan van een Gotisch-Germaansch volk, waartoe Denen, Goten, Zweden en Noren zouden behoord hebben geheel verkeerd was, thans is door Wimmer en Bugge duidelijk bewezen, dat het latere of korte runenalfabet zich uit het oudere ontwikkeld heeft ¹⁾ en wel meer bepaald in Skandinavie. De oudste der runen-inscripties met het korte alfabet worden in Denemarken en Zuid-Zweden gevonden, terwijl men daar ook die met het lange runenalfabet uit later tijd aantreft; de runen met het alfabet van 16 teekens worden door Wimmer tusschen 800 en 1000 gesteld, doch van 650—800 wijst hij een overgang van het oudere tot het jongere alfabet aan. „Det nye — zegt Bugge — er aldrig nyt i straengeste forstand, men slutter sig til noget aldre; forandringer foregår skridt for skridt omend til enkelte tider hurtigere end til andre.“ Tusschen de korte runen en de oudere lange staan de runen, zooals die op den Röksteen en den Forsaring voorkomen. Van Zuid-Zweden en Denemarken hebben zich dus de runen uitgebreid, moeten dus de volken, die de oud-skandinavische taal spraken, of de Gotische volken, zich over het noorsche schiereiland hebben uitgebreid ²⁾. De oudste inscripties vallen tusschen 400 en 600, de

¹⁾ Wimmer, p. 162.

²⁾ Voor nadere bijzonderheden hierover meen ik te kunnen volstaan met te verwijzen naar:

Stephens in de Aarbøger for nord. Oldk. 1867, p. 196.

Jessen, Tidskr. f. philol. V., 297.

Wimmer, Runeskriфтens Oprindelse og Udvikling i Norden. kbh. 1874.

S. Bugge, Om Runeskriфтens Oprindelse. Christiania 1873.

„ „ Runeindskrift fra Førde. Christ. 1874.

„ „ Bemaerkninger om Runeindskrifter på Guldrakteater Kjöbenhavn. 1871.

„ „ Tolkning af Runeindskriften på Rökstenen i OsterGötland. Stockholm. 1873.

hierop in ouderdom volgende, die van den Röksteen en zeven andere (B. Tolk. a. R. p. Rökst. 99) hooren thuis in de 8e of de eerste helft der 9e eeuw, terwijl de jongere in de 9e en 10e vervaardigd zijn en het meest in Zweden en Noorwegen zoowel meer noordelijk als zuidelijk voorkomen.

Uit alles blijkt een voortdringen van het zuiden naar het noorden; van de zuidkusten van de Oostzee naar Skandinavie en Denemarken. Wijst dus het schrift op eene noordwaartsche beweging der Gotische volken, nog meer doet dit de taal.

Meende men vroeger dat het Oud-Noorsch de moeder ¹⁾ was der Skandinavische talen, de studie der runeninscripties heeft doen inzien dat dit eene dwaling was.

Voor 800 komt er voor zoover men kan nagaan geen groot verschil in de taal der inscripties voor, (Bugge Om Runenindskrifter 215) en komt de taal, voor zooverre men er over kan oordeelen, veel overeen met de Gotische uit de streken van den Donau ²⁾: got. s uit z die, ten gevolge van de den Skandinavien eigen zijnde neiging tot rhotacisme, in r is overgegaan, hl en hr komen nog voor als begin letters, er vertoont zich nog geen spoor vanumlaut en ook de vorming van het passief door suffigeering van het reflexief is evenmin aanwezig, woorden als Niuwila, tawido, halaiban, hlewa e. a. komen volkomen overeen met woorden uit den bijbel van Ulfla. Möbius en Bugge zagen in de a, i en u, die in staina, wulafa gastir, hari e. a. voorkomt den ouden themavocal der a-

Gislason in Aarbog f. nord. Oldk og Hist. 1869.

P. J. Cosijn, De Runen-inscriptie van den Bukarester ring. Versl. der Kon. Akad. 1878, p. 354.

¹⁾ Rask. Anvisning till Isl. eller Nord. Fornspråket XV. Grimm. Grammatik I.

²⁾ Bugge in een naschrift over de Runeindskrifter paa Goldbrakteater p. 219 zegt: „også ved denne indskrift mindes vi om at navneforordet i det aeldste runesprog viser maerkeligt faelleskab med Gotisk“.

i- en u-stammen en brachten de taal daarom tot den gotischen stam doch tot een vroegeren tijd dan Ulfilas bijbel. Gislason (Aarb. f. nordoldk. o. Hist 1862) is hier tegen op gekomen en terwijl hij aantoonde dat het een taal van gotischen stam was, „noch duitsch noch noorsch“ poogde hij te bewijzen dat de a enz. in h o l t i n g a z, g a s t i z enz. geen oorspronkelijke a, i of u meer was; Bugge heeft dit echter Aarb. 1870 p. 187 e, v. weerlegd. De tijd, waarin deze inscripties volgens hem zouden vervaardigd zijn, moest vallen tusschen 400 en 700.

Wel zal het niet overal dezelfde taal geweest zijn, doch men heeft tot nog toe door inscripties niet kunnen aanwijzen of de eene streek zich van de andere door taaleigen onderscheidde.

De taal der jongere inscripties daarentegen verschilt aanmerkelijk en sluit zich zoowel bij het Oud-Noorsch als bij het Oud-Zweedsch aan. Terwijl de oude taal geen i- of u-umlaut heeft, vertoont de jongere i-umlaut en hier en daar ook u-umlaut; n in indicat. praes. en praeterit. 3 plur., die nog in oudere inscripties aanwezig is, verdwijnt en blijft alleen in den conj. praet., waar zij door volgenden vocaal beschut wordt; vormen met h n-, h l- en h r- welke 't Oud-Zweedsch tot e, z en l verzwakte, behield het Oud-Noorsch, terwijl er ook nog woorden met v r- en v l- worden aangetroffen, die in oudnoorsch tot r- en l-¹⁾ zijn overgegaan, doch in 't Oud-Zweedsch bewaard bleven²⁾).

Daar i- en u-umlaut slechts ten deele in het Oud-Zweedsch voorkomen, volkomen echter in de ijslandsch-noorsche taal³⁾ en de

¹⁾ vr- en vl- worden nog in het IJsl. der Edda en der oudere Skalden gevonden Háv. 81, Vafþ. 58, Lokas. 15, Fafn. 7, 17, 30. Mogelijk zijn zijn dit echter archaïsmen, vgl. Jessen in Zeitschft. f. D. Phil. III, 27. In een groot deel der taal van zuidelijk Noorwegen komen ze nog voor; hier kunnen zij echter ingedrongen zijn uit het Deensch dat ook vr- en vl- behouden heeft even als het Zweedsch. ²⁾ Rydquist. II. 229 en v.

³⁾ u-umlaut in de taal van Noorwegen niet zooals in 't IJslandsch, alleen wanneer u verdwenen is; vgl. b. v. Noorw. en IJsl. sok, doch Noorw. elskaðu met IJsl. elskuðu.

uitwijking in de 9^e eeuw heeft plaats gehad, moet de scheiding van de noorsche en zweedsche talen tusschen 700 en den aanvang der 9^e eeuw vallen ¹⁾. De zweedsche taal splitste zich later in eigenlijk Zweedsch en Deensch, dat door den invloed der saksische bewoners van den kimbrischen Chersonesus ²⁾ vele zijner noorsche eigenaardigheden verloor, en westgermaansche opnam.

Zijn de bronnen in het Oud-Noorsch rijker en klimmen zij hooger op, het Oud-Zweedsch bezit zeer archaïstische vormen. Waar Oudnoorsch den conj. praes. en praet. 3 p. pl. gelijk maakt aan den indic. en dus op vocaal laat uitgaan, bewaart het Oud-Zweedsch nog de *n*: *varin*, *givin*, met got. *veseina* overeenkomende; ³⁾ verder heeft het consonantverbindingen als *vr* en *vl* behouden *vra* *ka* (ysl. *reka*) got. *vrikan*, *vletr* (ysl. *letr*) *vlita*, Got. *vlits*, *vlitan*; geen *i*-umlaut in de conjugatie en geen *u*-umlaut voor *u* in de verbuiging slechts hier en daar voor *u* als themavocaal en afleidingsuitgang. Tegenover den verkorten vorm, dien het pron pers. gen. sing. in het noorsch heeft *sin*, *var*, *yðar* vertoont Oud-Zweedsch de met got. *seina*, *unsara*, *izvara*, overeenkomende vormen; ⁴⁾ *sina*, *vara*, *idra*.

De noorsche taal in Noorwegen zelf later door het Deensch verdrongen naar de afgelegen dalen en berglanden ⁵⁾ ontwikkelde zich sinds 874 het meest op IJsland; door zijne rijke en oude letterkunde (de oudste stukken van het Oud-Zweedsch zijn uit de 13^e eeuw, van het Noorsch dagteekenen er uit de eerste helft der 12^e eeuw) door de vele oude vormen en den rijken woordenschat is deze taal dus voor de vergelijking met de Gotische van het meeste belang.

¹⁾ Vgl. Sijmons *Taalk. Bijdr.* I. 17.

²⁾ Stephanus Byzantinus, *Ethnica* Σάξονες, ἔθνος οἰκούν ἐν τῇ κίμβρικῇ χερρονήσῳ.

³⁾ Bugge, *Tolkning a. R.* 27. Rydquist I. 345, 358, IV. 443.

⁴⁾ Rydquist II, 477.

⁵⁾ Vgl. Ivar Aasen *Norsk Grammatik* 1864, § 2.

In de eerste plaats komen de woorden in aanmerking, die men, niettegenstaande de gotische woordenschat zoo betrekkelijk klein is, toch in den gotischen bijbel terug kan vinden, terwijl men ze in den grooten woordenschat der westgermaansche talen te vergeefs zoekt, of wel ze met een ander achtervoegsel gevormd vindt.

bv. Onrd. aba. — Got. afi, On. ala, ól, alinn — Got. alan, Onrd. kramr — Got. qrammīþa, On. ryra — G. riurjan, hlioð — hliuþ, auka — aukan, muna — munan, mö (oostnrd.) IJsl. mærgen, gen. meyrjar — Got. mavi, himin — himins, ugn — auhn (in westgerm. oven), rata — vraton, voxtr — vahstus, snemmendis — sniumundo, fingrgull — figgragulþ, fégirni (waarin geen werking van den umlaut voorkomt) — faihugairnei, sauðr — sauþs, la — laian, nyklakin — niuklahs, nár — naus (misschien ags. neas. Cd. 150, drihtneum), fræ — fraiv, vatn — vato, framveges — framvigis, troda — trudan (waarnaast door verschil in accent westgerm. tredan¹⁾), geisa — usgaisjan, deyfð — daubiþa.

Evenzeer als het Gotisch bezit het Noorsch consonantverbindingen als gv, kv, hv, aan het einde of in het woord voorkomende waar westgerm. talen g, k of h hebben stökkva — gastagqjan, ags. stencan, sökkva — saggjan ohd. sanchan²⁾). Ook in den voorslag van g voor w gaan Noorsch en Gotisch samen hoewel er sporen zijn dat ook in West-Germaansch deze voorslag moet bestaan hebben³⁾ tryggr — got. triggrvs ohd. triuwi, het Onrd. voert deze voorvoeging verder door dan 't Gotisch. fiögur — got. fidvor, beggja — baddje, tveggja — tvaddje, bo (Zw.) en

¹⁾ trudan moet ook in 't West-Germaansch bestaan hebben, blijkens ags. trod, subst., en 't Betuwsch part. praet. trooien.

²⁾ Vgl. Zimmer Z. f. D. A. 19, 404.

³⁾ Vgl. Sievers Jen. Litt. Zeit. 1876 en mijne Altsächs. Laut- und Flexionslehre § 37.

búa — IJsl. *byggva*; oorspronkelijke *i u v* en *a u v* zijn in Gotisch en Noorsch tot *iggv* en *aggv* geworden: onrd. *glöggr* (ac. *glöggvan*) — got. *glaggvo*, onrd. *höggva* — got. *bligvan* e. a. Even als het Gotisch in de declinatie de suffixale *i*, der masculina en feminina steeds syncopeert, zoo heeft ook in 't Noorsch meest syncope van *i* plaats: *hugr*, *staðr*, *lýðr* — Got. *slahs*, *haurds* etc; Gotisch en Oud-Noordsch hebben zich dus in dit opzicht gelijk ontwikkeld (vgl. p. 17), terwijl de nederduitsche talen de *i* na korte syllaben behouden en Oudhoogduitsch in dit opzicht dan eens syncopeert, dan niet.

Mediopassiva met — *nan* gevormd als got. *gabatnan* — onrd. *batna*, *fullnan* — *fullna* komen in het Westgermaansch niet zoo algemeen voor, wel echter in Angelsaksisch, vgl. bv. *leornian*, *wernan*, *waecnan*, *waegnan* e. a. In Got. en Onrd. wordt bij de werkwoorden, met suffix *j* gevormd, de enkele consonant en de *j* behouden, terwijl voor deze *j* in het West-Germaansch verdubbeling van den consonant plaats heeft ¹⁾.

Evenzoo komen Gotisch en Onrd. overeen ten opzichte van den 2^{en} ps. sing. praeteriti indic. der sterke verba., waarin beide *t* hebben: *gaf t*, tegenover de westgerm. talen die *i* of *e* hebben, oudsaks. *gavi* ohd. *fundi* etc. In de praeteritopraes. heeft WestGerm. echter *t* bewaard. Van het neutrale suffix bij de adjectieven, zooals in Got. *niujata*, *blindata*, dat ook in de westgermaansche talen aanwezig is ²⁾, bleef in het Noorsch zoowel als Zweedsch de *t* bewaard: *gamalt*, *blint*, *foet*.

Bij de participia praes. en bij de comparatieven der adjectiva wordt in Got. en Onrd. het femininum gevormd door het suffix *ia*, samengetrokken tot *ei*, waarop zij in de consonantische declinatie overgaan, terwijl het West-Germaansch daarentegen den compa-

¹⁾ Paul u. Braune Beitr. I, 425.

²⁾ In dialecten hier te lande, b. v. Amsterdamsch *nūt* en Overijsselsch *mynt*, *zynt* etc. en in Ohd. en Mhd. Vgl. Sievers, Die starke Adjectivdeclination, Paul und Braune Beiträge, II, 99.

ratief fem. met suffix *a* vormt ¹⁾). Zoo zijn ook de met *jâ* gevormde vrouwelijke substantiva, na tot *ei* te zijn saamgetrokken, alleen in Oost-Germaansch in de consonantische buiging overgegaan — het Gotisch wisselt hierin en gebruikt door elkaar soms vormen als *viljahalþei* en *viljahalþeins*, *gagudei* en *gagudeins*, *liuhadei* en *liuhadeins* (volgens Bernhardt zijn de laatste schrijffonten van B). Ën Gotisch, èn Oud-Noorsch gebruiken meestal dit suffix waar het West-Germaansch *-hêd* achtervoegt, welk woord in Oost-Germaansch nooit als suffix, wel als op zich zelf staand woord voorkomt.

Bovendien komen in een aantal woorden Gotisch en Noorsch in geslacht overeen, terwijl de westgermaansche talen een ander geslacht vertoonen.

Ook buiten de noorsche taalgrenzen vindt men aanwijzingen van het bestaan eener oudskandinavische taal en van hare nauwe verwantschap met de gotische. Dewijl de Finnen en Lappen, die vroeger een stam uitmaakten, reeds vroeg met de noordelijke Goten in aanraking geweest, door hen noordelijk opgedrongen misschien jaren lang overheerscht zijn, zoowel in Zweden als in Kurland, heeft hunne taal reeds vroeg een aantal woorden en eigenaardigheden overgenomen, die aan den gotischen stam behoorden. Wel is waar heeft de finsche mond deze woorden eenigszins gewijzigd, vooral de consonanten in hun klankstelsel overgebracht en de woorden van finsche uitgangen voorzien, doch de germaansche vorm en stam is nog zeer duidelijk te onderkennen.

In vele opzichten staan zij op het standpunt van de taal der oudere runen. De bovengemelde stamvocalen in de buiging der substantieven en adjectieven [z. a. door Bugge en Möbius aangetoond is] vindt men hier terug: ²⁾

¹⁾ Vgl. Zf. f. D. A. 19, 421.

²⁾ Thomsen, Ueber den Einfluss der Germanischen Sprachen auf die Finnisch-Lappischen, übers. v. E. Sievers. Halle, 1870. p. 87.

Van a-stammen b. v. ansas (G. ans); varas, vargas (launavargs), armas (arms), kulta (gulþ), viina (vein) enz. Ja-stammen: op ja patja (badi) en op i-st. als: ammatti (andbahti), riiki (reiki), met suffix ari = got. areis etc. lääkäri (lekeis), leikari; i-stammen als sali, mahti (mahts), kaunis (skauns), tiuris (Onrd. dyrr); u-stammen als ailut (got. aglus), airut (airūs). Van de n-stammen gaan de masc. en neutra in 't Finsch meest opa, de fem. op o, u, y, uit: vartia (vardja); vara (L. cautio) tiima (L. tempus), f. viikko (viko), lukko (G. lukan) etc; neutra als hertta (hairto) vgl. Thomsen, p. 106.

De vorm, waarin de diphtongen voorkomen, is nog dezelfde als in het Gotisch: ai, au, iu, paita (paida), dauk (þauh), ailes (hails), kaunis (skauns), kiusa (kiusan), ook daar, waar ze in de noorsche talen later tot á werden. Natuurlijk komen ernaast vele woorden voor, die, in later tijd van Noren of Zweden overgenomen, alle eigenaardigheden van het jonger Skandinavisch vertoonen.

Van consonanten in den lettergreep werden j en v, b, h, l þ ns, en s. bewaard terwijl in de vocalen noch breking noch umlaut voorkomt. Van de woorden, die overeen komen spreken de volgende het sterkst: ailes — Got. hail, ainoa — ainaha, akana — ahana, ammatti — andbahti, ansas — ans, arbbe — arbi, arkko — arka, armas — arms, arnes — aro, hame (tunica) — gahamon, heimo — haims, kattela — katils, kaunis — skauns (de Finnen spreken sk als k uit), kernas — gairns, kirnu — qairnus, kiusa — kiusan, kulta — gulþ, lambas (ovis) — lamb, mado — maþa, miekke — meki, murgin — maurgin, paita — paida, pung — puggs, runo — runa, sama — sama, sukt — auhts, dauk — þauh, tauti — dauþus, dieudo — þiuda, tehunti (decumas), urtas — aurti-gards,

valia valin — valjan, vamma — vamm, vargas — launavargs, vuokra — vokrs, äite — aiþei.

De gevolgtrekking door Thomsen gemaakt is dat de Finsche stammen jaren lang onder den invloed gestaan hebben van verschillende, „einander nahestehender, germanischer sprachgestaltungen und zwar theils einer gotischen, der aber auf einer älteren stufe gestanden haben muss als die, welche wir aus Ulfila kennen, theils einer nordischen, theils vielleicht einer noch älteren gemeinsamen gotisch- nordischen“.

Hoeveel er dus nog veel overblijft, dat duister is en waarschijnlijk zoo blijven zal, en veel dat nog door nauwkeurig en uitgebreider onderzoek moet worden opgehelderd, kan men toch met vrij veel zekerheid aannemen dat eene groote massa der Gotenstammen geen deel heeft genomen aan de tochten naar den Donau en Italie, maar zich in tegendeel noordelijk gericht heeft en de Oostzee is overgestoken naar 't zuiden van Zweden, van waar deze stammen zich verder over Zweden, Noorwegen en Denemarken verbreid hebben ¹⁾. Derhalve kan men aan de oudskandinavische talen wel eene eerste plaats aanwijzen bij de studie der taal van Ulfila, daar èn uit de historie èn uit de taal blijkt dat beide vertakkingen zijn van hetzelfde volk.

Al geeft nu de noorsche taal dikwijls licht omtrent buiging en geslacht van gotische woorden, toch blijven er nog vele over, die nog nadere opheldering behoeven. Eenige komen in de noorsche talen niet voor en kunnen, daar hiermede in vorm en beteekenis overeenkomende woorden in het West-Germaansch voorkomen, dus uit Oudhoogduitsch, Oud- of Angelsaksisch verklaard worden. Andere zijn er, omtrent welke geen der germaansche talen eenig licht geeft, wat buiging of geslacht betreft; b v. aangaande ahaks, aldomin, amsans, annom, andstald,

¹⁾ Misschien hebben zij de beweging onder de Saksisch-Friesche bevolking veroorzaakt, waardoor de Saksen in het westen de Franken tot aan, op sommige plaatsen zelfs tot over den IJsel terug drongen.

aþnam, faihuþraihna, flahtom, friusa, funins, gramsta, gunds, haizam, hruk, jundai, kalkjom, e. a. heeft de vergelijking met verwante talen, zooals uit de achterstaande lijst blijken mag, geen resultaten opgeleverd.

Het hoofdoel, waarmede ik deze woorden in de hier volgende lijst behandeld heb, is dan ook niet om eenig nieuw licht over de vormen of buiging te verspreiden, doch meer bepaald aan te toonen, van welke woorden de buiging of het geslacht, voor zooverre ik kan nagaan, onbekend is en omtrent welke men eenigermate tot zekerheid kan komen.

Ook wanneer men de woorden ten opzichte hunner vorming en beteekenis beschouwt, — een gebied, waarop ik mij bij de samenstelling dezer woordenlijst niet begeven heb, — blijven er nog vele woorden raadselachtig. Nog steeds leveren, even als ten tijde van Grimm, woorden als hlija, manauli, aviliud (os. olat), stiviti, iusila, unbiari, luftus, heþjo, nota, kunavido, lekeis e. a. onoverkomelijke zwaarigheden te dezen opzichte op. Onzeker is b. v. de u in uhtvo, die of lang of kort is, de afleiding huns1 van een stam han = oudind kshan, of te hund uit tanhund, evenzeer als het onbekend is waarom sommige adjectiva den comparatief met iza andere met oza vormen.

Misschien zal nauwkeurige vergelijking der Slavische talen in dit opzicht eenig licht kunnen verspreiden of zullen nieuwe onderzoekingen of ontdekkingen van inscripties het thans verborgene aan den dag brengen. Tot nog toe behooren deze woorden tot die zaken, waarover men door de beperktheid der middelen het oordeel moet opschorten, en waarop men kan toepassen wat door Müllenhoff zoo terecht „die kunst des nichtwissens“ genoemd is.

WOORDENLIJST.

	afar d. s. L. 1, 5.	us afar ἕξ ἡμερίας. Volgens Leo Meijer p. 531 consonant-stam, fem., evenals <i>baurgs</i> etc.
	afleta d. s. L. 1, 77; Sk. 42, 8.	ἄφεις ohd. <i>lâz a-st.</i> m., <i>ablâz</i> m. en <i>ablâzi</i> n., onrd <i>aflât</i> , n.
	aflet a. s. Sk. 42, 7.	
	fraleta d. s. L. 3, 3.	
	fralet a. s. Mc. 3, 29.	
	agan, zie unagands.	
Schulze feminin.	aglaitja d. s. (cod. B.) Kor. II. 12, 21.	ἰσέλγεια ahd. <i>akaleizi</i> , fem. en neutr. Evenals naast <i>aglaitja</i> <i>aglaitein</i> staat, zoo staat naast
	aglaitein (cod. A.) Kor. II. 12, 21.	<i>lausavaurdja</i> , Tim. II. 2, 16, <i>lausavaurdein</i> , Tim. I. 1, 6.
S. neutr.	aglaitjam d. pl. Rom. 13, 13.	<i>aglaitei</i> fem., <i>aglaiti</i> n.
Gr. II, 279.	ahaks n. s. L. 3, 22.	περιστερά. In Heyne's Glossar: fem. ? vgl. echter Luc. 2, 24
	ahak a. s. Mc. 1, 10	<i>tvos juggons ahake</i> , waaruit het geslacht blijkt.
	ahake g. pl. L. 2, 24.	
	ahakim d. pl. L. 3, 17.	
Gr. I, 850 zw.	aista 1. s. pr. ind. I. 18, 4.	ἐντρέπεσθαι
	aistand 3. pl. pr. ind. L. 20, 13.	
	aistands part. praes. L. 18, 2.	
	gaaistand 3 pl. pr. ind. M. 12, 6.	

Gr. I, 602.	aivis g. s. L 16, 8 etc. aiva d. s. J. 8, 51. aiv a. s. L 1, 55. aive g. pl. E. 3, 11. aivam d. pl. R 11, 36 aivins a. pl. M. 6, 13.	ζιών Deels <i>a-</i> , deels <i>i-</i> stam.
Gr. III, 529.	aiviskjis g s. Kor. II. 4, 2. aiviskja d. s. Kor. I 15, 34.	αίσχύνη Oros. 4, 5 <i>to micel aevisce</i> (ags. n.), volgens Grein fem. in ags.; de met suff. <i>ja</i> van adj. afgeleide abstracta zijn echter neutra, vgl. <i>barniski</i> .
Gr. II, 46, III, 378.	aiz a. s. Mc. 6, 8.	lat. <i>aes.</i> neutr., ohd. en ags. neutr.
Gr. II, 250.	ajukduþ a. s. J 6, 51, 58. L. 1, 33.	ζιών fem., daar <i>gamainduþais</i> en <i>mikelduþais</i> fem. zijn.
Gr. III, 466, 560.	akeitis g. s. M. 27, 48. Mc. 15, 16.	ἄξος onrd., ags. <i>eced</i> wordt bij Grein neutr. opgegeven, evenals in ohd.; Tat. 208 <i>then ezzich</i> masc, ijsl. <i>edik</i> n. is van later tijd en uit het deensch overgenomen.
Gr. II, 87.	alands Tim. I. 4, 6. aliþ (conject v. Upp. str.) Tim. II. 2, 17.	oudnoorsch: <i>ala ðl ðlum alinn</i> , derhalve sterk.
Gr. II, 151, aua, 511.	aldomin d. s. L. 1, 36.	γῆρας masc. of neutr.?
Gr. III, 559.	aleuis g. s. L. 16, 6. alena d. s. Mc. 6, 13. L. 7, 46.	ἄλιον.
	alhs n. s. Kor. II. 6, 16 etc. alhs g. s. M. 27, 51 etc. alh d. s. L. 1, 21 " alh a. s. Mc. 14, 28 "	Heyne geeft op als stam <i>alhi</i> en <i>alh</i> . Conson. st., evenals <i>baurgs</i> .

Gr. III, 403.	amsans a. pl. L. 15, 5.	ᾶμος nom. sing. <i>amsa</i> of <i>ams</i> ?
	andanemis g. s. Phil. 4. 15.	ἀνδάνη masc of neutr. ? ahd. <i>nāma</i> , fem. onrd. <i>landnām</i> (occupatio) n.
Gr. III, 401.	andavleizn a. s. M. 26, 67 L. 17, 16. Kor. I. 14, 25.	πρόσωποι. Waarschijnlijk met suf- fix <i>na</i> gevormd en neutr., <i>ana-</i> <i>busns</i> dat op dezelfde wijze met suffix <i>ni</i> gevormd is, is echter fem., zoo ook <i>andavizn</i> , ohd. <i>andlitze</i> en oudn. <i>annlit</i> zijn n.
	andeis Kor. I. 15, 24, etc. andja Sk. 41, 6. andi Mc. 3, 26. andjam Mc. 13, 27. andins R. 10, 18	τέρας onrd. <i>endir</i> , ja-st. m. en <i>endi</i> zw. m. vgl. Wimmer Alt. N. Gram. § 64.
Gr. III, 491.	annoin d. pl. f. L. 3, 14. Kor. I. 9, 7.	ἄψωνιον n. s. <i>anno</i> of <i>anna</i> .
Schulze, n.	andstaldis g. s. Eph. 4, 16. andstald a. s. Ph. 1, 19.	ἐπιχορηγία masc of neutr.
Gr. III, 429.	anza d. s. L. 6, 41, 42.	κάρφος Waarschijnl. m. a-st. onrd. <i>áss</i> . pl. <i>ásar</i> , Beijersch <i>ans</i> , ms. <i>ens</i> . vgl. Nedl. Woordenb. i. v. <i>achterkeuvelens</i> .
Gr. II, 156.	arans a. pl. L. 17, 37.	ἄριός onrd. <i>ari</i> , (örn u-st. vol- gens Wimmer Altn. G. § 51). ohd. <i>aro</i> Gr. ζῆνις n-st. m.
Gr. II, 163.	asiluqairnus n. s. Mc. 9, 42.	μύλος ὀνικός onrd. <i>kvern</i> f. (plur. -ar en -ir) ohd. ags. fem.
Gr. III, 523.	astap̄ a. v. L. 1, 4.	ἀσφάλεια om den uitgang <i>ap̄</i> brengt Gr. het, naar analogie van <i>mitap̄s</i> , onder de feminina

		Leo Meijer p. 100 leidt het af van <i>as</i> + <i>taβi</i> , Snkrt. <i>tāt</i> , Gr. <i>τητ</i> .
Gr. II, 373. III, 416.	atisk a. s. Mc. 2, 23. atβinsan J. 12, 32.	<i>τὰ σπόριμα</i> ohd. <i>ezisc</i> masc. Leo Meijer en Schulze neutr. <i>ἐλκύειν</i> ohd. <i>dinsan</i> alts. <i>thin-san</i> . 1 ^o cl. st.
Gr. II, 163, 237. 7, 7.	aβnam d. pl. Gal. 4, 10. ataβnjis J. 18, 13.	<i>ἐνιαυτός</i> masc. of neutr.? " " "
Gr. II, 252, III, 507, 525.	auhjodau d. s. Mc. 5, 38. auhjodu a. s. Mc. 15, 7.	<i>Θόρυβος</i> Grimm. brengt alle woorden op <i>odus</i> tot de masc. naar analogie der ohd. subst. op <i>od</i> . vergl. Lat. <i>atus: senatus</i> .
Gr. II, 155. III, 352, 432.	auhn a. s. Mc. 6, 30. aurahjom d. pl. Mc. 5, 2, 3, 5.	<i>κλίβανος ἱπνός</i> lith. <i>ugnis</i> , fem. onrd. <i>ogn</i> (Boldt. Jordeb. 48), <i>ofn</i> en <i>omn</i> (Blas. Sag. 46), m.
Gr. III, 560.	auralja d. s. J. 11, 44.	<i>σουδάριον</i> Lat. <i>orale</i> . Diutiska 2, 344 <i>oral</i> , masc. of neutr?
Gr. III, 458, 558.	aurkje g. pl. Mc. 7, 4, 8.	lat. <i>urceus</i> . ags. <i>orc</i> masc. Hël. <i>ork</i> m. (onrd. <i>örk</i> fem. (<i>ark</i>), gen. sing. <i>arkar</i> en <i>erkr</i> , ags. <i>arc</i> m.
Gr. III, 433.	avistris g. s. J. 10, 16.	<i>αἰλύ</i> ags. <i>eovestre</i> , n, ook <i>hulistr</i> Kor. II. 3, 14 is neutr., dus ook <i>avistr</i> . Over het suffix <i>stra</i> zie Taal- en Letterb. V, 35, en Beitr. V, 527.
	azetjam d. pl. Tim. I. 5, 6.	<i>facilitas</i> . Door Leo Meijer blz. 440 naar analogie van <i>aveβi</i> , <i>arbi</i> , <i>badi</i> etc. tot de neutra gebracht.

Gr. II, 373. III, 529.	barniskja Mc. 9, 21. Tim. II. 3, 15.	De met suffix <i>ja</i> van adjectiva gevormde abstracta zijn neutra, vgl. Leo Meijer p. 440.
Zf. D. A. 19, 43.	baurpein a. s. G. 6, 5.	Φαρτίον ahd. <i>purdi</i> en <i>purdin</i> , ags. <i>byrðen</i> .
	baua 1. s. pr. i. Kor. II. 6, 16.	οἰκεῖν onrd. <i>būa</i> , <i>bjó</i> , <i>bjoggum</i> , <i>bjöggum</i> en <i>bjuggum</i> , <i>búinn</i> Beov. 234 <i>gebūn</i> (part. praet.) wijzen op een redupl. ww., ohd. en Hël. zwak; ohd. komt ook part. praet. <i>gibūwan</i> voor. In 't Sns-krt. wordt <i>bhū</i> naar de 1e en naar de 10e klasse vervoegd. Tot de 1e behooren die sterke vormen, die <i>het wonen</i> en <i>zijn</i> beteekenen, tot de 10e <i>bhávaye</i> de zwakke, die eene causatieve beteekenis hebben. <i>bauif</i> behoort zeker tot de 1e soort, <i>bauaida</i> tot de aan beteekenissen zoo rijke tweede soort (2e kl zw. ww) De andere vormen kunnen zoowel zwak als sterk zijn.
	bauif 3. s. R. 7, 18, 20; 8, 9. Tim I. 6, 16; II. 1, 14.	
	bauai conj pr. Coloss. 3, 16.	
	bauaima 1 pl. c. pr. Tim. I. 2, 2.	
	bauaida 3 s. praet. ind. Tim. II. 1, 5.	
	gabauan inf. pr. Mc. 4, 32.	
Gr. II, 25, 127.	bijands p. praes. Philem. 22.	
	bilaif Calendarium (bihlaiba, Löbe).	Waarschijnlijk praeteritum van <i>bileiban</i> .
Gr. III, 482.	biudis g. s. K. I. 10, 21. biuda d. s. Mc. 7, 27. L. 16, 21. Neh. 5, 17.	τράπεζα <i>a-st.</i> , algem. germ. masc., nomenagentis met suffix <i>a</i> .
Gr. I, 840.	blandaiþ Kor. I. 5, 9. Thess. II. 3, 14. blandan Kor. I. 5, 11.	συνανμίγυσθαι redupl. sterk. ags. <i>blandan</i> st, onrd. <i>blanda</i> st. in de oudste stukken later zw.
Gr. II, 147, III, 375.	blomans M. 6, 28.	κρίνον onrd. <i>blómi</i> , ohd. <i>pluomo</i> , ags. <i>blóma</i> , <i>n-st.</i> masc.

Gr. I, 850.	blotand Mc. 7, 7. blotan Tim. I. 2, 10. blotande L. 2, 37.	τέβροθαι kaplozaniu Hrab. Maur. Gloss onru. <i>blóta</i> , <i>blét</i> , <i>blétum</i> , <i>blótinn</i> sterk, later zw.
	bnauandans L. 6, 1. [binauandans Bern- hardt].	ψώχεν.
Gr. III, 402.	brahva d. s. Kor. II. 15, 52.	ρίτή ohd. <i>práwa</i> , onrd. <i>brá</i> fem. (ouderbró Wimmer An. G. § 38), doch ags. <i>braev</i> , masc.
Gr. I, 851.	daug Kor. I. 10, 23. Tim. II. 2, 14.	τυμφρει onrd. <i>duga</i> , <i>dugða</i> , <i>dugat</i> . Volgens Grimm. inf. <i>dugan</i> , bij Leo Meijer p. 549 <i>diugan</i> , beide onjuist; zie ech- ter J. Schmidt, Vocal, 1, 172.
	diuzam Mc. 1, 13 etc.	θύρ onrd. <i>dýr</i> , n., ohd. en ags. neutr.
Gr. I, 842. Leo Meijer, 703.	divano Kor. I. 15, 53, 54. II. 5, 4.	τὸ θνητόν Leo Meijer en Schulze brengen het tot de <i>u</i> klasse. Grimm tot de <i>a</i> -klasse (giban).
Gr. I, 598.	dom a. s. Sk. 48, 1. 40, 7.	judicium <i>a</i> -stam, onrd. <i>dómr</i> ; al- gem. germ. masc.
Gr. III, 511.	drobnansa. pl. Kor. II. 12, 20.	ἀκαταστασία <i>a</i> - of <i>an</i> -stam? Vol- gens Leo Meijer p. 221 <i>n</i> -st., doch vergl. <i>auhns</i> , <i>liugn</i> , ohd. <i>loukan</i> , <i>aran</i> etc.
	drunjus n. s. R. 10, 18.	Φθόγγος <i>stobjus</i> is masc., <i>vadd- jus</i> fem. ags. <i>dryne</i> , onrd. <i>drynr</i> m. pl. ndl <i>dreun</i> masc., daaren- tegen onrd. <i>drunur</i> fem. pl.
Gr. I, 598.	drus n. s. M. 7, 27. drusa d. s. L. 2, 34.	πρώσις <i>a</i> - of <i>i</i> -stam m. Volgens Gr. <i>a</i> -st. ags. <i>dryre</i> , <i>i</i> -st. onrd. <i>dros</i> , f.

	dulgis g. s. L. 7, 41.	debitum. Leo Meijer en Heyne geven <i>dulgs</i> m., doch Graff v. 420 <i>tolc</i> en <i>dolge</i> neutr., ags. <i>dolg</i> n., onrd. <i>dōlg</i> , n.
	faianda 3 pl. pr. med. R. 9, 19.	μέμφεσθαι. Schulze en Graff zw. Grimm. redupl., evenals <i>vaian</i> en <i>saian</i> . onrd. <i>fjá</i> , part. <i>fjándi</i> komt, even als Ndl. <i>vijand</i> , met een Got. <i>fijan</i> overeen.
Gr. III, 511.	faihuþraihna d. s. L. 16, 9, 11, 13.	μαμωνᾶς a-st., masc of neutr.?
Gr. II, 366. III, 528.	fastubnja d. s. Col. 2, 23. Kor. I. 7, 19, fastubnja d. s. Mc. 9. 29. L. 9, 43. fastubnjam d. pl. L. 2, 37.	ἔθελοθρησκεία, νηστεία evenals <i>vitubnjis</i> naar analogie van <i>valdufni</i> als neutr. opgegeven; <i>vundufni</i> en <i>fraistubni</i> zijn echter fem. Masc. op <i>ni</i> komen niet voor in 't Gotisch, derhalve neutr.; oud-saks. <i>fastunni</i> neutr.
	fauradaurja d. s. L. 10, 10.	πλατεῖα. Door Leo Meijer om het suffix <i>ja</i> tot de neutra gerekend. onrd. <i>dyrr</i> n. of fem. plur.
	fauragaggam d. pl. Gal. 4, 2.	οἰκονόμος a- of n-stam.
	fauramaþleis g. s. Neh. 5, 14, 18.	<i>ja</i> -st. neutr. Abstracta met suff. <i>ja</i> gevormd zijn neutra, vergl. Leo Meijer, p. 356.
Gr. II, 132, n. of m.	filigrja d. s. Mc. 11, 17. filegrja d. s. L. 19, 46.	σπίλαιον. kan neutr zijn, evenals ohd. <i>ligiri</i> .
	fitā 3 s. pr. i. Gal. 4, 19. fitandei p. praes. Gal. 4, 27.	ἄδίνω conjugatie mij onbekend. Door Schulze als sterk (abl) opgegeven.
	flahtom d. pl. Tim. I. 2, 9.	πλάγμα nom. s. <i>flahta</i> of <i>flahto</i> ?

	flodus n. s. L. 6, 49.	ποταμός onrd. <i>flōð</i> , n. Alts. <i>flōd</i> . Hel. 34 etc. masc, doch ohd. <i>vluot fluohat</i> Diut I. 140 fem.
Gr. I, 841.	faiðflokun L. 8, 52.	κόπτεσθαι volgens Grimm. praes. <i>fleka</i> , moet echter <i>floka</i> geweest zijn.
Gr. II, 123, III, 442, 461.	fodr a. s. J. 18, 11.	θήκη onrd. <i>fōðr</i> n. ohd. <i>vuotar</i> n? hd. n.
Gr. II, 731, III, 514.	fragift a. s. Sk. 42, 9. fragibtim d. pl. L. 1, 27; 2, 5.	ohd. <i>kift</i> fem. onrd. <i>gipt</i> f.
Gr. III, 481.	friusa d. s. Kor. II. 11, 27.	ψύχος masc. of neutr.?
Gr. III, 525.	fulleifs n. s. Mc. 4, 28.	πλήρης volgens Grimm. fem., doch bij <i>fullife</i> geeft hij II, 241 masc. en II, 248 neutr. op.
Gr. III, 241, 248.	fullife g. pl. Col. 2, 16.	νοσηρία.
Gr. III, 481.	fruma d. s. J. 15, 27; 16, 4.	ἄρχή masc. of neutr. ? ags. <i>fruma</i> n-st masc., ohd. <i>fruma</i> st. fem. onrd <i>frum-</i> komt alleen in composita voor.
	frumistja d. s. J. 8, 44; 6, 64. frumistjam d. pl. Kor. I, 15, 3.	Gevormd met suffix <i>ja</i> , dus neutr.
Gr. I, 607, 611, III, 352.	funins g. s. M. 5, 22 etc. funiu d. s. Mc. 9, 49 etc.	πῦρ vgl. onrd. <i>funi</i> zwak, m.
	gaaggvei n. s. Sk 38, 22 gaaggvein (Uppstr.) gaaggvein a. s. Sk. 38, 7.	Coercitio. Uppström leest <i>gaaggvein</i> , Bernhardt <i>gaaggvei</i> laatste n-stam fem.
Gr. II, 230, 252, III, 507, 525.	gabaurjoþum d. pl. L. 8, 14.	ἡδονή. suffix <i>-þu</i> , waarschijnlijk m, evenals <i>daufus</i> , <i>vulþus</i> , vergl. L. vultus.

	gadaukans ac. pl. Kor. I. 1, 16.	domesticus nom. sing. <i>gadauka</i> , naar analogie van <i>gahlaiba</i> .
	gadiiliggs n. s. Col. 4, 10.	ἀνεψιός a. st. masc. natura.
	gafahis g. s. L. 5, 9.	ἄγρα Schulze Glos. m. lexic. n. onrd. <i>fang</i> , n.
	gafilhis g. s. J. 12, 7. usfilha d. s. Mc. 14, 8 usfilham d. pl. M. 27, 7.	ἐνταφιασμός. Deze worden tot de neutra gebracht naar analogie van <i>anafilh</i> .
	gagga d. s. Mc. 6, 56.	πλατεία a- of i-stam m. Volgens Gr. a-stam onrd. <i>gangr</i> (wandeling) m., <i>göng</i> (passage) n. pl.
Gr. II, 57, III. 442. Graff IV, 225.	gairu a. s. Kor. II. 12, 7.	σκόλοψ Glosse bij <i>hnuto</i> . Volgens Grimm. en Schulze neutr. wegens lat. <i>gaesum</i> ; ags. (<i>aet</i>) <i>gâr</i> , masc.
Gr. III, 385.	gaitein a. s. I. 15, 29.	ἐριφος. Naar analogie van <i>fadreina gumein</i> brengt Grimm. het tot adjectiva, welke als subst. neutr. gebruikt worden. Het is echter verkleinwoord met suffix <i>ein</i> ohd. <i>în</i> , mnl. <i>yn</i> gevormd; vergelijk <i>gumein</i> en <i>qinein</i> .
Gr. III, 516.	gakust Kor. II, 9, 13.	δοκιμή ohd. <i>kust</i> , <i>chust</i> fem.
	galeikja d. s. R. 8, 2. Philip. 2, 7.	μεθoδεία neutr., vergel. <i>aiviski</i> .
	galigrja d. s. R. 9, 10.	ohd. <i>ligiri</i> Gloss. Ker. neutr.
	gariudja d. s. Tim. I. 2, 2.	σεμνότης. Afgeleid van <i>gariuds σεμνός</i> door het suffix <i>ja</i> , neutr.

	gasinþjam d. pl. L 2, 44.	τυνοδία <i>gasinþjam</i> is ja-st. masc., zoo de personen bedoeld zijn, of neutr., evenals onr. <i>sinni</i> , ohd. <i>gasindi</i> ; <i>miþgasinþa</i> echter is n.st. masc. gelijk onrd. <i>sinni</i> .
	miþgasinþam (Cod. B.) Kor. II 8, 19. miþgasinþa n. s. (Cod. A.)	τυνέκδημος. De lezing <i>miþgasinþam</i> berust op eene door een copiist, die de waarde van <i>miþ</i> verkeerd begreep, verbeterde lezing.
	gaþankja d. s. Kor. II, 9, 6.	
	gaþlaihiþ Tim. I. 5, 8. gaþlaih Tim. II. 4, 2. I. 6, 2; 5, 1. gaþlaihan p. p. Kor. II. 2, 7, etc. gaþlaihands Mc. 10, 6, etc.	παρὰκλεῖν sterk werkw. naar analogie van <i>haitan</i> en <i>skaidan</i> tot de redupl. gebracht.
	gaunoþa ac. s. Kor. II. 7, 7.	ἰδρυμός Grimm. wil <i>gaunoþ</i> lezen, Heyne <i>izvara gaunoþ</i> , Bernhard <i>izvarana gaunoþu</i> .
Gr. II, 278.	gavrisqand s. pl. pr. i. L. 8, 14.	τελεσφορεῖν zwak of sterk, vergel onrd. <i>röskvask</i> (Vigfusson 508. zw. en <i>roskinn</i> adj. eigenl. part. praet. (volgroeid).
Gr. II, 101. III, 399, 430.	giblin a. s. L. 4, 9.	πτερύγιον masc. mhd. <i>gëbel</i> .
Gr. II, 475. III, 480, 551.	gild a. s. Mc. 12, 14. L. 20, 22.	φóρος ags. <i>gild</i> , ohd. <i>geld</i> n. mhd. masc. en neutr. (Jwein 264. m. Ern. 5749 m.), onrd. <i>gildi</i> n. en <i>gjald</i> , neutr.
	gramsta d. s. L. 6, 41, 42.	κάρφος masc. of neutr.?

Gr. III, 507.	gredau d. s. Kor. II. 11, 27.	λιμός volg. Grimm. masc., daar de woorden op <i>dus</i> , <i>odus</i> en <i>assus</i> masc. schijnen; zeker masc. is <i>haidus</i> . Onrd. <i>gráðris</i> masc. <i>a</i> -st.
	grets n. s. M. 8, 12.	κλαυθμός masc. <i>a</i> st. onrd. <i>grátr</i> . Guðrkv. I. 23 <i>gráts</i> . g. s.
	gudhusa J. 18, 20.	ιέρón algem. Germ. n.
	gudjinassaus L. I, 9. g. s. Kor. II. 9, 12	ιερατεία <i>gudjinassus</i> wordt tot de masc. gebracht, daar <i>blotinassus</i> en <i>fraujinassus</i> masc. zijn.
Gr. III, 453.	gulþa d. s. Tim. I. 2, 9. figgragulþ a. s. L. 15, 22.	χρυσός algem. Germ. neutr. onrd. <i>finger</i> gull.
	gunds n. s. Tim. II. 2, 17.	γάγγραινα ohd. en ags. <i>gund</i> , geslacht onzeker. Het is twijfelachtig of er <i>gund</i> of <i>gunds</i> staat.
	haizam d. pl. J. 18, 3.	λαμπάς <i>hais</i> of <i>haiza</i> <i>a</i> -st neutr. of masc. <i>a</i> - of <i>n</i> -stam.
	hakula v. m. Tim. II. 4, 13.	φελόνης ohd. <i>hachul</i> , ags. <i>hacele</i> , maar onrd. <i>hökull</i> , d. s. <i>hökli</i> , <i>dus</i> <i>a</i> -stam; Grimm vermeldt het niet.
	hallu a. v. R. 9, 33.	πέτρα Schulze masc., onrd. <i>hallr</i> masc.
	hatandane L. 1, 71. hatandans L. 6, 26.	μισεῖν. Volgens Schulze 3 ^e cl. ablautend, onrd. <i>hata</i> ptep. <i>hatað</i> , derhalve zwak; zoo ook met suffix <i>nō</i> os. <i>hatōn</i> Hël 5425 <i>hatōda</i> .
	hauhistjam Mc. 11, 10. L. 2, 14.	ὄψιστοις vergel. <i>barniski</i> .

	haurnjans a. pl. M. 9, 23.	σαλπικτής volg. Gr. en Sch. <i>n-st.</i> masc., doch kan ooke evenals <i>hairdeis</i> en <i>faurama pleis ja-st.</i> zijn.
Gr. III, 445.	hilma d. s. Thes. I. 5, 8. hilum a. s. Eph. 6, 17.	περικεφαλαία ohd. ags. m. onrd. <i>hjálmr</i> masc. suffix <i>ma</i> .
	hlaine g. pl. L. 3, 5.	βουός ohd. <i>hlína</i> recubitus, Gl. Ker., fem. onrd. <i>hlein</i> , <i>a-st.</i>
	hlaupan zie ushlaupands.	
Gr. III, 481.	hlauts n. v. L I. 9. Eph I. 11. hlautis g. v. Col. 1, 12. hlauta d. v. Mc. 15, 24.	κλήρος <i>a- of i-st.</i> m. Volg. Gr. <i>a-st.</i> onrd. <i>hlotr</i> en <i>hlutr</i> , nom. plur. <i>hlotar</i> , en <i>hlutir</i> , ohd. <i>hlōz</i> .
	hlijans a. pl. Mc. 9, 5.	σκηνή <i>a- of n-stam.</i>
	hliuþa (Cod. A en B) Tim. I. 2, 11.	G.L. <i>hauīþa</i> . Castgl. <i>hauniþai</i> . Bernh. „ <i>hliuþai</i> scheint <i>zuhören, aufmerksamkei</i> zu bedeuten“. Onrd. <i>hljóð</i> , n. Dit woord heeft ook in het onrd. tweeërlei beteekenis: 1° <i>geluid, stem, datgene wat men hoort</i> ; 2° <i>het hooren, de opmerkzaamheid</i> ; zoo spreekt de zanger <i>biðja hloðs</i> , b. v. Volusp. 1. <i>Hljóðs bið ek allur helgar kindir</i> .
	hnuto (hnuþo B.) Kor. II. 12, 7.	σκόλοψ Als glosse bij <i>gairu</i> ; Russ., Pools <i>knut</i> fem. onrd. <i>hnúðr</i> , m.
	horinassus n. v. Gal 5, 19. Eph. 5, 3.	μοιχεία vergelijk <i>gudjinassus</i> .
	horinassau g. v. J. 8, 41. Kor. II. 12, 21.	
	horinassu a. v. Col. 3, 5.	
	horinassjus n. pl. Mc. 7, 21.	
	hrops Eph. 4, 31. Cod. A hropei Cod. B hropi	κραυγή <i>a- of i-stam.</i>

Gr. III, 488.	hruk a. s. M. 26, 75. hugsis Inscr. Aret.	cantus. <i>hruks</i> of <i>hruk</i> ? praedium. Bernhardt vermoedt „ <i>unrichtig gelezen</i> “.
Gr. II. 462, 500. III. 498, 507.	hugis g. s. Eph. 4, 17. hunþ a. a. Eph. 4, 8.	νοῦς ohd. ags. m. onrd. <i>hugr</i> , masc. <i>ζιγμαλωσία</i> . In ohd. komt voor <i>herihundonog</i> . pl. f. (predorum), ags. <i>hūð</i> .
Gr. III, 370.	hvaiteis g. v. J. 12, 24. hvairbandane Thes. II. 3, 6. hvairbandans Thes. II. 3, 11. hvairband L. 8, 45.	σῆτος ohd. <i>hveizi</i> m., ags. <i>hwæte</i> m., onrd. <i>hveiti</i> neutr. περιπατεῖν 1 ^e cl. abl. ohd. <i>huervan</i> ags. <i>hveorfan</i> . osaks. <i>hiverban</i> , onrd. <i>hverfa</i> .
Gr. II, 598.	hvairneins Mc. 15, 22. jundai d. s. Mc. 10, 20, Luc. 18, 21. ibnassus n. v. Kor. II. 8, 14. ibnassau d. v. Kor. II. 8, 13. ibnassu a. v. Col. I, 1. kalkinassus n. v. Gal. 5, 19. kalkinassaus g. v. M. 5, 32 kalkinassau d. s. Thes. I. 4, 3. kalkinasjus n. pl. Mc. 7, 21.	Waarschijnlijk subst. <i>n</i> -st., kan ook adj. zijn, evenals <i>silubreins</i> etc. <i>νέβτης</i> fem. <i>a</i> - of <i>i</i> -st. <i>ισότης</i> vergl. <i>gudjinassus</i> . <i>μοιχεία</i> vergl. <i>gudjinassus</i> .
Gr. II, 281.	kalkjom d. s. L. 15, 30.	πάρνη. Volg. Gr. <i>n</i> -st. om <i>kalkinas-</i> <i>sus</i> ; dit kan echter evenals <i>skal-</i> <i>kinassus</i> gevormd zijn van een werkw. <i>kalkinon</i> komen. nom. sing. <i>kalkjo</i> of <i>kalki</i> ?

Gr. III, 457.	katile Mc. 7, 4.	χαλκίον ohd. <i>chezal</i> m. ags. <i>cetel</i> m. onrd. <i>ketill</i> m.
Gr. I, 605. III, 136.	kaurei (Bernh.) Kor. II, 4, 17. kaurein (G. en L.) n. s. unkaureinim d. pl. Kor. II., 11, 9. keinan zie uskijanata.	βάρος. Volgens Bernh. <i>n-st. f.</i> vol- gens Heyne en Schulze <i>i-st. fem.</i>
Gr. II, 234	knodai d. s. Ph. 3, 5.	γένος fem. <i>a- of i-st.</i>
Gr. III, 785, 481.	krusts n. s. M. 8, 12.	βρυγμός volgens Gr. masc. naar analogie van <i>stiks</i> en <i>frums</i> , doch deze staan niet boven be- denking; <i>a-stam?</i>
Leo Meijer 300.	leihtis g. s. Kor. II, 1, 17.	ἐλαφρία. Van een adject. afgeleid met suffix <i>ta</i> volgens L. Meijer masc. Snkrt. <i>laghutā</i> fem. 't Kan echter ook partitieve genitief van een adj. neutr. zijn, afhangende van <i>brukjan</i> .
	leikinassaus g. s. L, 9, 10.	ἑραπεία vergl. <i>gudjinassus</i> .
Gr. III, 466.	leiḗu a. s. L. 1, 15.	σίκερα. Volgens Grimm., Schulze en Leo Meijer blz. 301 masc., doch ohd. <i>līd</i> neutr. Hël. 2050 <i>that līð</i> , onrd. <i>līð</i> , n. ags. <i>līð</i> n.
	leva d. s. Gal. 5, 13. lev a. s. R. 7, 8, 11. Kor. II. 5, 12.	ἀφορμή nom. sing. <i>levs</i> of <i>lev?</i>
Gr. II, 199. III, 516, 353.	listins a. pl. Eph. 6, 11.	μεθοδεία ohd. m. <i>den list</i> Otrf. IV. 16, etc. fem. Walth. 123, 30 e. a. Hël. fem., ags. m. en fem. onrd. <i>list</i> , fem.
Gr. I, 603.	litai d. s. Gal. 2, 13.	ὑπόκρισις <i>a- of i-st. fem.</i>

	liugn a. s. J. 8, 44; Eph. 4, 25. Sk. 38, 3.	Ψεύδος. Misschien neutr. als product der handeling, evenals <i>barn</i> , <i>kaurn</i> e. a. met suf. <i>na</i> gevormd; <i>stains</i> , <i>auhns</i> , <i>tains</i> zijn m.
Zf. fh. A. 19, 433.	liuhadein cod. B. Kor. II., 414. liuhadeins cod. A. liuhadein d. s. Kor. II, 4, 6.	Leo Meijer ziet hier in dubbelvorm <i>liuhadein</i> en <i>liuhadeins</i> ; Heyne ziet in <i>liuhadein</i> overblijfsel van den stam met <i>n</i> . Volgens Bernh. <i>Ulfila</i> pag. 426 aanm. partitieve genitief evenals in <i>ni vas im rumis</i> Luc. II, 7. De datief sing. pleit voor het laatste.
Gr. III, 404.	lofin d. s. J. 18, 22; 19, 3. lofam d. pl. M. 26, 67; 14, 65.	ἁπίσμιζ onrd. <i>lófi</i> , <i>laffa</i> , Glos Florent en ook Diatiska II 322, Prudentius glossen.
Gr. III, 389.	luftaus g. s. Eph. 2, 2. luftau d. s. Thes. I. 4, 17. luftu a. s. Kor. I. 9, 26.	ἄψ ohd. masc. en fem. onrd. <i>lopt</i> neutr.
	lun a. s. Mc. 10, 45.	λύτρον volgens Leo Meijer 653 masc. Schulze neutr.
Gr. II, 198.	maihstau d. s. I. 14, 35.	κοπίριζ ohd. <i>mist</i> , masc.
Gr. II, 509.	maile g. pl. Eph. 5, 27.	ῥυτίς ohd. 'meil onzeker, mhd. neutr., enkele masc, ags. <i>maal</i> m. of n.
Gr. II, 16, 508. III, 325, 452, 511.	maipms n. s. Mc. 7, 11.	ἄρον oorspronkelijk <i>ruilmiddel</i> , later <i>paard</i> of <i>kleinood</i> ; onrd. <i>meidmar</i> n. pl. <i>a</i> -st. masc of fem. ags. <i>madm</i> masc., evenzoo mhd. <i>meidem</i> (equus) Diatr. 2904.
	malandeins L. 17, 35.	ἀλγίσειν ohd. onrd. sterk.

Gr. III, 365.	malo n. s. M. 6, 19, 20.	σής onrd. <i>mōlr</i> , m. u-st., doch ohd. <i>miliuua</i> (Tat. 36), <i>milben</i> -st. fem
	managduþs n. s. Kor. II. 8, 2.	περισσειά vergl. <i>ajukduþ</i> .
	manaulja d. s. Philip 2, 7.	σχῆμα. σχήματι εὐρεθεῖς ὡς ἄνθρωπος, onbekend in andere germaansche talen. C. Hoffmann (Germania VIII, 2) vermoedt: „verschrieben für <i>mantudja</i> .“
Gr. II, 252.	manniskodaus g. s. Sk. 47, 19.	humanitas vergl. <i>auhjodus</i> .
Gr. III, 365.	maþa n. s. Mc. 9, 44 etc.	σκόληξ ohd. <i>mado</i> n-st. m. Het derivatum <i>maðkr</i> in onrd. is eveneens m.
Gr. III, 568.	maþla d. s. Mc. 7, 4.	ἀγορά ohd. <i>madal</i> , ags. <i>maðel</i> , onrd. <i>māl</i> , n.
Zfd. A. 19, 432.	maþlein a. s. J. 8, 43.	λαλιά n-ofi-st. fem. vgl. <i>liuhadein</i> .
	megs n. s. Neh. 6, 18.	γαμβρός. Volgens Grimm. a-st., Schulze i-st., onrd. echter <i>mágr</i> a-st. m. ags. <i>mæg-mág</i> .
Gr. III, 440.	meki a. s. Eph. 6, 17.	μάχηαιρα. Hel. 4983, 2807 <i>mákiu</i> , <i>mákeas</i> m. of n., ags. masc. Beow. 2047, onrd. <i>mækir</i> .
Gr. III, 350.	mena n. s. Mc. 13, 24.	σελήνη onrd. <i>máni</i> , ohd., ags., oudsaks. masc., (mhd. m. en f).
	met — zie usmetis.	
	miluks g. s. Kor. I., 9, 7.	vergl. <i>alhs</i> .

	mimz a. s. Kor. I, 8, 13.	κρέας. Snkrt. <i>māmsa</i> (<i>māms</i>), is neutr. In de germaansche talen komt het niet meer voor.
Gr. II, 151.	midumai d. s. Mc. 3, 3. L. 8, 7.	τὸ μέσον nom. s. fem. <i>midums</i> of <i>miduma</i> ?
	modis g. s. L. 4, 21. moda d. s. Mc. 3, 5.	θυμός. Volgens 't Germaansch a-st., masc.
	munþs n. s. L. 1, 64 etc.	στόμα Volgens Gr. a-st., Schulze i-st., onrd. <i>munnr</i> en <i>mudr</i> , a-st.
	munþis g. s. Eph. 6, 19.	
	munþa d. s. L. 19, 22, etc.	
	munþ ac. c. L. 1, 70. Tim. 5, 18.	
	munþ unsar n. s. Kor. II. 6, 11. (munþs A B volgens Bernhardt).	
Gr. III, 364.	nadre g. pl. L. 3, 7.	ἔχιδνα onrd. <i>nadr</i> , masc. a-st. ohd. <i>natara</i> , ags. <i>nadre</i> , oudsaks. <i>nadra</i> , fem. n-st. onrd. <i>nadra</i> , fem. n-stam.
	naiv Mc. 6, 19.	ἐνεΐχε. De codex had eerst <i>naisvor</i> ; s, o, r zijn uitgekrabd. Leo Meijer brengt het in verband met Slav. <i>gnèvu</i> , ira.
Gr. II, 188.	nidva n. s. M. 6, 19, 20.	βῆσσις. Om <i>friaþva</i> , <i>ahva</i> tot de fem. gebracht, het kan echter even als <i>sparva</i> , <i>bidagva</i> masc. zijn, deze zijn echter namen van levende wezens.

Gr. IV, 614, 4.	niþais 2. 3. pr. conj. Ph. 4, 3.	συλλαμβάνεσθαι.
Gr. III, 784.	notin d. s. Mc. 4, 38. plata d. s. M. 9, 16. plat a. s. Mc. 2, 21; L. 5, 36.	πρύμνη n. s. <i>nota</i> of <i>noto</i> ? komt zoover mij bekend in geen an- dere germaansche taal voor. ἐπίβλημα a- of i-st., slav. <i>plat</i> . ohd. <i>plez</i> . Volgens Gr a-st.
Gr. III, 559.	pund a. s. J. 12, 3.	λίτρα algen. germ neutr.
Gr. III, 449.	pugg a. s. L. 10, 4.	βαλάντιον ags. <i>pung</i> , ohd. <i>scaz-</i> <i>fungim</i> onzeker. onrd. <i>pungr</i> , masc. Het kan echter ook ge- vormd zijn naar Grieksch <i>πουγγι</i> neutr.
Gr. III, 406.	qiþaus þeinis g. s. L. 1, 42; Tim. I. 3, 23. qiþau d. s. L. 1, 41. qiþu a. s. L. 2, 23.	κοιλία ohd. <i>quiti</i> , gl. Jun., ags. <i>cvið</i> , onrd. <i>kviðr</i> , masc.
Grimm Einl. z. Schulze's Glossar, VI; Bez- zenberger A-reihe 23	rimisa d. s. Thess. II. 3, 12.	ῥιμίσια. <i>rimis</i> komt niet voor dan in enkele ohd. eigennamen <i>Ri-</i> <i>meslo</i> (friedhof) <i>Remesarius</i> (West-Gotisch) door Bezzen- berger met ἐρεμίτης vergeleken; door Grimm worden genoemd <i>Rimigóz</i> , <i>Rimistein</i> en <i>Rimideo</i> .
Gr. III, 488.	rumis g. s. L. 2, 7.	τόπος n. s. <i>rums</i> of <i>rum</i> ? Schulze masc., ags. a-st., onrd. <i>rúm</i> , a-st. neutr.
Gr. III, 481.	saggqa d. s. M. 8, 11.	ῥυσμαί. Got. <i>saggs</i> , <i>qums</i> en ohd. <i>stank</i> , <i>gang</i> , masculina; onrd. <i>sökk</i> neutr. (komt alleen in plur. voor).

Gr. III, 450.	sakkau d. s. M. 11, 21. sakkum d. pl. L. 10, 13.	σάκκος ohd. <i>sach</i> , m., ags. <i>sacc</i> . m. σάκκος, masc.
	saldra Eph. 5, 4. n. s. fem. of n. pl. neutr.	εὐτραπελία. Het op <i>saldra</i> vol- gende <i>hoei</i> is neutr. pl., daar het op alle voorgaande begrippen slaat.
	saltada 3 s. pr. med. Mc. 9, 49.	ἀλίξεν. Het Mc. 9, 50 voorko- mende adj. <i>unsaltano</i> , ἀναλος, wijst op een partic. <i>saltans</i> , ohd. <i>gisalzen</i> Tat. 95, 5, derhalve sterk redupl. doch onrd. <i>salta</i> part. praet. <i>saltad</i> .
Gr. III, 350.	sauil n. s. Mc. 1, 32; 13, 24.	ἥλιος onrd. <i>sól</i> (plur. <i>sólir</i> (Nj. 206) voor ouder <i>sólar</i> (Tas. 1, 20) fem. lith. <i>saule</i> fem. ags. <i>sól</i> , ps. 120 (geslacht niet te zien), Lat. <i>sól</i> masc. Wegens het ontbre- ken van het casusteeken door Grimm en Schulze tot de neutra gebracht. Snskr. <i>sárya</i> [<i>savar</i> + <i>ya</i>] masc. en <i>sári</i> masc.
	sauls n. s. Tim. I. 3, 15. sauleis n. pl. Gal. 2, 9.	στύλος ohd. <i>súl</i> , ags. <i>sgl</i> , onrd. <i>súl</i> en <i>súla</i> fem.
	sikle g. pl. Neh. 5, 15.	δίδραχμος. onrd. <i>sikill</i> , masc. Grieksch σίκλος m.
	sinapis g. s. Mc. 4, 31; L. 17, 6.	σίναπι. Grieksch σίναπι neutra, doch ohd <i>senaf</i> wordt, Tatian 431 door Sievers m. opgegeven, <i>sēnef</i> mhd. masc., zoo ook Deensch en Zweedsch.
Gr. III, 230, 521.	sin̄pa d. s. Kor. II, 25 etc. sin̄pam d. pl. M. 26, 75 etc.	ohd. <i>sind</i> , ags. <i>sīð</i> masc. onrd. <i>sinn</i> en <i>sinni</i> , neutr.

Gr. II, 187.	skadus n. s. Col. 2, 17. skadau d. s. Mc. 4, 32. L. 1, 79.	σκιὰ ohd. <i>scato</i> masc. Notk. 56, 2. ags. <i>sceado sceadu</i> fem. Uit Hêl. 5627 „ <i>siu scado farfêng thîmm endî thriustri</i> “ en Psalm 56, 2. <i>an scado fithecano thînro</i> besluit Heyne tot een masc. <i>scado. thîmm endî thriustri</i> bewijzen echter niets, want ook elders staat de sterke vorm zonder vrouwelijken uitgang; b. v. in den volgenden regel: <i>Than Stuod, thâr ôc Maria muoðer Cristes blêc under them bôme.</i>
	skalkinassus n. s. G. 5, 20; Eph. 5, 5, etc. skalkinassaus g. s. Gal. 5, 1.	δουλεία vergl. <i>gudjinassus.</i>
Gr. III, 485.	skapîs g. of a. s. Kor. II. 12, 13.	ἀδικία ohd. <i>scado</i> , zw. m., ouds. <i>skado</i> , persoonsnaam, zw. m., onrd. <i>skadi</i> , zw. m. Hiernaast staat <i>skôð</i> , n. De tekst heeft <i>þata skapîs</i> ac. s., of gen. s. afhangelende van <i>þata</i> .
Gr. III, 450.	skaudaraip a. s. Mc. 1, 7; L. 3, 16; Sk. 42, 18.	ίμάς ohd. <i>reif</i> , <i>stegereif</i> , masc.; ags. <i>râp</i> , nv., onrd. <i>reip</i> , neutr. zweedsch <i>rep</i> en deensch <i>reb</i> , n.
Gr. III, 406, 448.	skauta d. s. Mc. 6, 56; 9, 29; L. 8, 44.	κράσπεδον ags. <i>sceat</i> masc., ohd. <i>scôz</i> fem. Diut. III, 70, onrd. <i>skaut</i> , neutr.
Gr. III, 391, 511.	skeimam d. pl. J. 18, 3.	Φανός ohd. <i>scîmo</i> masc. (mhd. soms ags. <i>scîma</i> m. onrd. <i>skîmi</i> , zw. m.
Gr. III, 345.	skildu a. s. Eph. 6, 16.	θυρέος ohd., ags. m., onrd. <i>skjöldr</i> masc.
Gr. III, 450.	skohis g. s. L. 3, 16. Sk. 42, 18.	ὑπόδημα. Algemeen germ. masc. onrd. <i>skôr</i> .

	skohe g. pl. Mc. 1, 7.	
Gr. III, 408.	skufta d. s. L. 7, 38, 44. Jh.; 2; 12, 3.	Θρίξ ohd. <i>scuft</i> Diut. 2, 344, geslacht onzeker.
	slepa d. s. L. 9, 32 R. 13, 11. slep a. s. J. 11, 13.	ὑπνος ohd. <i>sláf</i> , ags. <i>slæp</i> , m.
Gr. III, 388.	snaivs n. s. Mc. 9, 4.	χιών ohd. <i>snëu</i> , ags. <i>snáv</i> , os. <i>snëu</i> , onrd. <i>snær</i> , <i>snjór</i> masc. [zweedsch en nederl. fem.]
	soḥa d. s. Col. 2, 23.	πλησμοσυνή nom. s. <i>soḥs</i> of <i>soḥ?</i>
Gr. II, 317, 332.	spaiskuldra d. s. J. 9, 6.	πτύσμα.
	spinnand M. 6, 28.	νήθειν ohd. sterk, onrd. <i>spinna</i> , <i>spann</i> .
Gr. II, 226. III, 396.	spraud (spaurd) a. s. Kor. II 9, 24. spaurde g. pl. J. 6, 19. spaurdim d. pl. J. 11, 19.	στάδιον m. of fem., <i>a-</i> of <i>i-st.</i> Gr. <i>i-stam</i> . Schulze en Gr. masc. Heyne fem. ags. <i>spyrð</i> , ohd. <i>spurt</i> , onrd. <i>spor</i> , neutr.
	stakins a. pl. Gal. 6, 17.	στίγμα masc. of feim.
	stapis g. s. Mc. 4, 35 [vergl. Cosijn Taalk. Bijdr. I, 190].	γῆ ohd. <i>stat</i> masc. ags. <i>stað</i> , neutr., onrd. <i>staðr</i> , m. <i>i-st.</i>
	stapa d. s. Mc. 4, 1. L. 5, 3.	
Gr. I.	stautai Mc. 5, 39. stautandin L. 6, 29	τύπτειν ohd. <i>stózan</i> , <i>stiez</i> , <i>gistözan</i> . onrd. <i>steyta</i> zw.
Gr. III, 481.	stika d. s. L. 4, 5.	στίγμα nom. s. <i>stiks</i> of <i>stik?</i> onrd. <i>stik</i> (staak) n. plur.

Gr. III, 325, 328, 608.	stiur n. s. Neh. 5, 18. stiur a. s. L. 15, 23, 27, 30.	μόσχος. Volgens Grimm. is <i>stiur</i> Neh. 5, 18 neutr. Het is masc., vergelijk <i>vair</i> e. a. op <i>r</i> , welke geen <i>s</i> krijgen; <i>a</i> -stam, vergl. lat. <i>taurus</i> etc. onrd. <i>stjórr</i> , komt slechts eenmaal behalve misschien in eigennamen voor, vergelijk Cleasby 594.
Gr. III, 526.	stivitjis g. s. Thes. II. 1, 4. stivitja d. s. Kor. II. 1, 6; 6, 4.	ὑπομονή. Misschien neutr. naar analogie van substantiva in ahd. met suffix <i>tja</i> gevormd, b. v. <i>mahalezi</i> ; geheel onzekerechter.
Gr. III, 487.	stomin d. s. Kor. II. 9, 4; 11, 17.	ὑπόστασις. Volgens Gr. zw. masc. „von dem verlorenen verbum <i>stamanstöm</i> ?“ L. Meijer p. 159 vermoedt als grondwoord <i>standan</i> .
Gr. II, 53, III, 481.	striks n. s. M. 5, 18.	κερζία <i>a</i> - of <i>i</i> -st. Volgens Gr. <i>a</i> -st.
Gr. III, 349.	sunnin d. s. Mc. 4, 6; 16, 2.	ἥλιος. Naast <i>sunno</i> M. 5, 45; L. 4, 40 komt hier de vorm <i>sunnin</i> voor. Enkele malen komt ook elders in plaats van het fem. het masc. voor o. a. Diut. III, 31, Wernhers Maria 5, 21; Grimm meent „es könnte auch einem schw. neutr. zustehen,“ doch een neutr. komt, zoover mij bekend, niet voor. <i>sunna</i> in het onrd. is puitsluitend fem. evenals ags. <i>sunne</i> en <i>sunnu</i> .
	suqnis g. s. Tim. I. 5, 23 glosse. suþnis (Bernhardt).	στόμαχος <i>suþnis</i> van <i>siuþan concoquere</i> , volgens Uppström. Bij Schulze masc.
Gr. III, 372.	svamm a. s. M. 27, 48 etc.	σπίγγος ohd. <i>suam</i> , ags. <i>swam</i> , masc.

Gr. III, 509.	svartiza (cod. A.) Kor. II 3, 3. svartizla (cod. B.) Kor. II 3, 3.	<i>μελαν</i> nom. s. <i>svartis</i> masc. of neutr., <i>svartizls</i> of <i>svartizl</i> masc. of neutr. volgens Löbe <i>svartizla</i> en Kor. II 3, 3 <i>svartizlai</i> .
	svibla d. s. L. 17, 29.	Φείον ohd. <i>suebal</i> m. ags. <i>swefel</i> m.
	svigljans a. pl. M. 9, 23.	<i>πλητής</i> . Schulze <i>sviglja</i> zw. 't kan echter evengoed als <i>hairdeis</i> <i>ja</i> -st. zijn
	tevai d. s. Kor. I. 15, 23.	<i>τάγμα</i> n. s. <i>tevs</i> of <i>teva?</i> fem. blij- kens <i>tevai seinai</i> .
	tevjam d. pl. Kor. I, 15, 6.	n. s. <i>tevi</i> of <i>teveis?</i>
Gr. III, 119, IV, 875.	til a. s. L. 6, 7.	<i>κατηγορία</i> . Volgens Schulze subst. neutr. als ohd. <i>zil</i> ; volgens Grimm III. 119 adj. als ags. <i>tēla</i> , zoo ook Heyne.
	trausteis g. s. Eph. 2, 12.	<i>διαθήκη</i> . Waarschijnl. ntr. <i>trausti</i> .
Gr. III, 392.	tugglam d. pl. Gal. 4, 3 (cod. A.)	astrum. Ags. <i>tungel</i> . neutr. Hël. 590 <i>tungal</i> neutr., onrd. <i>tungl</i> .
Leo Meijer, 457.	tveif a. s. Sk. 47, 16.	dubium ohd. m. en neutr. (Ofr. I, 9, 25 e. a.); onrd. <i>twil</i> n.
	þank a. s. L. 17, 9.	<i>χάρις</i> ohd., ags. masc; onrd. <i>þökh</i> <i>i</i> -st., oorspr. <i>a</i> -stam fem. vgl. Wimmer Altn. Gr § 48.
Gr. III, 418.	þaurp a. s. Neh. 5, 16.	<i>ἀγρός</i> . In Zuid-Duitschland masc. in de beteekenis van bijeen- komst, Stalder I, 290; in de beteeken. van woonplaats neutr. In ohd. <i>dorf</i> en onrd <i>þorp</i> neutr.; in ags. <i>þorpes</i> , n. pl.
	þivadn a. s. Gal. 4, 24.	<i>δουλεία</i> . Waarschijnlijk neutr., naar analogie van <i>vaurstv</i> en <i>gaidv</i> ; vergl. Leo Meijer § 332.

Gr. III, 481.	ϕlauhs n. s. Mc. 13, 18.	Φυγή <i>a-</i> of <i>i-</i> st., m. Volgens Gr. <i>a-</i> st., onrd. <i>flaug</i> fem., <i>flug</i> n., <i>flugr</i> m. <i>a-</i> st. Wegens onrd. <i>flugr</i> dat in geslacht met <i>ϕlauhs</i> overeenk. is <i>au</i> waarschijnlijkl. kort.
	ϕriskandin p. praes. Tim I. 5, 18. Kor. I. 9, 9.	ἄλοᾶν ohd. <i>dreskan</i> sterk, abl. onrd. <i>ϕreskja</i> , zw.
	ϕuhtaus g. s. Col. 2, 23.	συνείδησις wordt masc. opgegeven.
	ϕuhtaus (cod. ϕuhtu) Kor. I, 16, 28. ϕuhtu Kor. I. 10, 29.	
Gr. III, 508.	ϕvahla d. s. Eph. 5, 26 ϕvahl a. s. Sk. 39, 13.	λουτρόν ohd. <i>duahal</i> , geslacht onzeker.
	ϕleihslam (cod. B.) Kor. II. 12, 10.	στενοχωρία ohd. fem. en neutr. <i>drangsal</i> , vergl. <i>svumsl</i> , n.
	ϕreihslam (cod. A.) d. pl. Kor. II. 12, 10.	onrd. <i>ϕröngsl</i> n. pl. en <i>ϕröngsla</i> fem.
Gr. I, 1016.	unagands p. praes. Kor. I, 16, 10. unagandans Phil. 1, 14.	ἀφάρως sterk ww. vergl. <i>got óg</i> , dat er praet. van is (volgens J. Schmidt een aorist) en derivata als: onrd. <i>ógn</i> , <i>ógna</i> , zw.
	ufjo d. s. Kor. 9, 1.	περισσόν volgens Gr. III 502 <i>n-</i> st. fem., volgens Leo Meijer blz. 337 adverb. Schulze zw. fem.
Gr. III, 312.	ulbandaus g. s. Mc. 1, 6. ulbandau d. s. Mc. 10, 25. L. 18, 25.	κάμηλος kan volgens Grimm communis zijn. Leo Meijer p. 569 masc., ags. <i>olfend</i> m., ohd. <i>olpenta</i> fem., onrd. <i>olifant</i> m. is van later tijd.
Scherer Z. G. D. S. ² 223. Gr. II, 55.	unvunands p. pr. Ph. 2, 26.	ἀδημονᾶν part praes. van <i>vunan</i> , Volgens Scherer waarschijnlijk tot de 3e klasse der zwakke werkw. behoorend.

Gr. III, 516.	urrist a. s. M. 27, 53.	ἔγερσις ags. <i>þone aerist</i> , Hym. 10, 55, <i>þinum aeriste</i> Höll. 121, Pastoral <i>ðaere aeriste</i> en <i>aerestes</i> , ohd. <i>urrist</i> en <i>urristi</i> Glos. Ker.
	usdrusteis n. pl. L. 3, 5.	τραχέϊαι ὄδοι volgens Grimm en Schulze fem. <i>i-st.</i> , vergl. <i>urrist</i> .
	ushlaupands Mc. 10, 50.	ἀναπηδήσας onrd. <i>hlaupa hljóþr</i> , ohd. sterk, reduplic.
	miþuskeinandans p. praes L. 8, 7.	Grimm brengt deze verba onder een vorm <i>keina</i> , <i>kain</i> , <i>kinum kinans</i> en voegt er bij <i>kijanata</i> „fehlerhaft für <i>kinanata</i> , Schulze en Heyne scheiden beide Waarschijnlijker is dat <i>keinan</i> met hetzelfde suffix als <i>fraiþman</i> gevormd is en alleen in het praes dit suffix <i>na</i> bewaarde, zoodat dus perf. <i>kai kijum</i> part. <i>kijans</i> moet geluid hebben. Even als van <i>skeinan</i> met suff. <i>ma skeima</i> , ohd. <i>scimo</i> wordt gevormd, ontstaat van <i>kinan kimo</i> , ndl. <i>kiem</i> . In osaks. treft men in praet. <i>kén</i> en <i>skén</i> aan. In beide ww. heeft dus de <i>n</i> van het suffix zich over het geheele werkw. uitgebreid, zooals reeds in Got. <i>skain</i> geschied is.
	uskijanata p. praet. L. 8, 6.	
	keiniþ 3 s. pr. i. Mc. 4, 27.	
	uskeinand 3 pl. pr. i. Mc 13, 28.	
	uskeinoda 3. s. praet. i, L. 8, 8.	
	usmetis g. s. Eph. 2, 12.	ἀναστροφή ohd. <i>mez</i> , neutr. <i>māza</i> fem., onrd. <i>māti</i> m. (<i>met</i> nom. pl.) <i>a-</i> of <i>i-st.</i> geslacht onbekend.
	usmeta d. s. Tim. II. 3, 10, Eph. 4, 22, Tim. I, 4, 22.	
	usmete g. pl. M. 38, 17, 22.	
	usstagg (c. A.) M. 5, 29.	ἔξελε. Volgens Gr. II, 190 le cl. ablautend.
	usstigg (uppitr) M. 5, 29	

	usvissja d. s. Eph. 4, 17.	ματαιότης van het adj. <i>usviss</i> door suffix <i>ja</i> afgeleid. Vergl. Leo Meijer p. 440.
Gr. III, 429.	vagg Kor. II. 12, 4.	παράδεισος onrd. <i>vangr</i> , ohd., ags. masc. <i>a</i> -stam.
	vaggarja d. s. Mc. 4, 38.	τροσκεφάλιον ohd. <i>wangari</i> , ags. <i>wongere</i> , waarschijnlijk neutr.
	vaihstins g. s. Mc. 12, 10. L. 21, 17.	γωνία <i>vaihsta</i> of <i>vaihsto</i> ?
	vaistam d. pl. M. 6, 5.	
Gr. III, 451.	vaips n. s. Phil. 4, 1. Thes. II. 2, 19. Tim. II. 4, 8.	στέφανος <i>a</i> - of <i>i</i> -st., m. Volgens Gr. <i>a</i> -st.
	vaip a. s. J. 19, 5. Kor. I. 9, 25.	
	vairpa d. s. Kor. I, 7, 23.	τιμή ohd. <i>werd</i> masc. onrd. <i>verð</i> , ags. <i>veorð</i> echter neutr. <i>a</i> -st.
	vairp a. s. Inscr. Neapol	
	vakaima 1 pl. conj. pr. Thes. I. 5, 6, 10.	ἀγρυπνεῖν ohd. zwak Otrf. II, 24, 13: <i>iruuachetin</i> , ags. [<i>wacan</i>], <i>wóc</i> nevens <i>wacjan wacode</i> , onrd. <i>vaku</i> praet. <i>vakða</i> , particip. <i>vakat</i> en <i>vakinn</i> (met beteekenis van part. praes.) Het afgeleide <i>vokains</i> wijst op een sterk ww. <i>vakan</i> .
	vakaiþ 2 pl. conj. pr. Kor. I. 16, 13.	
	vakandans (cod. B) Eph. 6, 18; Col. 4, 2.	
	duvakandans Eph. 6, 18.	
	þairhvakandans L. 2, 6; 6, 12.	
	valdan Tim. I., 5, 14.	δεσποτεῖν. Sterk redupl. naar analogie van ohd. <i>waltan</i> , <i>wialt</i> , ags. praet. <i>wedld</i> , onrd. <i>valda</i> , praet. <i>voldi</i> en <i>olli</i> .
	valdaiþ I. 3, 14.	
	valdands L. 14, 21, etc.	
	gavaldands M. 10, 42.	
	vamme g. pl. Eph. 5, 27.	σπίλος n. s. <i>vamms</i> of <i>vamm</i> ? onrd. <i>vamm</i> neutr., <i>vömm</i> pl.

		<i>vammir</i> fem. In den Héliand komt van een nom. sing. <i>wam</i> de acc. <i>wam</i> en gen. <i>wammes</i> voor, doch het geslacht is niet te beslissen. Volgens Bosworth en Grein komt <i>vam</i> , <i>vom</i> in 't ags. masc. en neutr. voor.
	vandum d. pl. Kor. II. 11, 25.	virga. onrd. <i>vöndr</i> , masc.
	vegs n. s. L. 8, 24. vegos n. pl. Mc. 4, 37. vegins d. pl. M. 8, 24	σεισμός, κύματα. a- en i-st. m. Volgens Leo Meijer oorspronkelijk a-stam, p. 865, ohd. <i>wác</i> onrd. <i>vágr</i> a-stam, masc.
	veipada 3 s. med. pr. Tim. II. 2, 5.	στεφανοῦν volgens Grimm <i>i</i> -classe wegens <i>virja</i> = coronis; <i>veipada</i> kan evengoed zwak als sterk zijn.
Gr. II, 578. Leo Meijer, 139.	veitvod n. s. Kor. II. 1, 23. veitvode g. pl. M. 26, 65; Mc. 14, 63. Kor. II. 13, 1. Tim. I. 5, 19; 6, 12.	μάρτυς volgens Gr. a-st.; het is echter consonant-stam, oorspronkelijk part. praet., overeenkomende met Snkrt. <i>vidvāns</i> , (suf. <i>vant</i>) sterke vorm van het partc. perf. parasm. van <i>vid</i> (zien).
	viduvairnans a. pl. J. 14, 18.	ὑρφανός nom s. <i>viduvairns</i> of <i>viduvairna</i> ?
Gr. II, 432. III, 370.	vigadeinom d. pl. M. 7, 16.	τρίβωλος a- of i-stam, fem.
Gr. IV, 103. Leo Meijer, 5, 222	viganna d. s. L. 14, 31.	τόλεμος volgens Grimm infin. in den dat. of volgens L. Meijer een derivatum van <i>veihan</i> Bernhardt meent waarschijnlijker van <i>vigan</i> , evenals <i>liugn</i> van <i>liugan</i> etc.

	vintrus J. 10, 22. L. 2, 42.	χειμών ohd., ags. masc. onrd. <i>vetr</i> , m.
	vintrau Mc. 13, 18.	
	viutru Kor. I., 16, 6.	
	vintrive L. 8, 42.	
	vintruns M. 9, 20.	
	vitubnjis g. s. R. 11, 33.	γνώσις. Vergelijk <i>fastubnja</i> .
	vitubnja d. s. Kor. I. 8, 11.	
Gr. III, 495.	vlits n. s. J. 14, 44.	πρόσωπον volgens Gr. a-st. Schulze
	vlitis g. s. Kor. II, 3, 7.	i-st. m., onrd. <i>litr</i> , u-st. m., maar ags. <i>wlite</i> , i-stam.
	vlita d. s. Gal. 1, 22.	
	vlit a. s. Mc. 14, 66.	
	Ph. 2, 7.	
Gr. III, 510.	vokra d. s. L. 19, 23.	τόκος ohd. masc. en neutr. onrd. <i>okr</i> neutr.
Gr. III, 525. II, 252.	vratodum d. pl. Kor. II. 11, 26.	ὀδοποιία. Vergelijk <i>auhjodus</i> .
Gr. III, 481.	vrit a. s. L. 16, 17.	κερία <i>ainana vrit</i> ac. s. masc., onrd. <i>rit</i> a-st. n. Waarschijn- lijk a-st. masc.
Scherer Z. G. D. S ² . 239.	vulip̄ 3. s. pr. i. Tim. II, 2, 17.	ζείν. Evenals <i>trudan</i> , sterk abl. werkw. met zwakken stam en accent op het suffix, of met lange u en zwak?
	vulandans part. pr. R. 12, 11.	
Höpfner u Zacher. Zeitschrift f. d. Phil. 2. 294.	vul̄pris (cod. B.) Gal. 2, 6.	
	vul̄prais (cod. A.) Gal. 2, 6.	δόξα ags. <i>wuldor</i> masc. en neutr.
	vunan zie unvunands.	